

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: *«Розрахунки за товарними операціями
ТОВ «Вознесенський коньячний завод»: облік та аудит»*

на здобуття ступеню вищої освіти «бакалавр»

Здобувачки Годованець К.Р.

2 курсу 22С групи

Керівник доц. Васьковська К.О.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «14» червня 2023 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри обліку та аудиту _____ проф. Немченко В.В.

Одеса – 2023 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *економіки бізнесу і контролю*

Кафедра *обліку та аудиту*

Ступінь вищої освіти *«бакалавр»*

Спеціальність *071 «Облік і оподаткування»*

Освітня програма *«Облік і аудит»*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

«__» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Годованець Катерини Русланівни

-
1. Тема роботи: ***«Розрахунки за товарними операціями
ТОВ «Вознесенський коньячний завод»: облік та аудит»***
Затверджена наказом ОНТУ від 18 серпня 2022 р. наказ № 465-03
 2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***02 червня 2023 р.***
 3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за
2020-2021р.р.***
 4. Перелік питань, які потрібно розробити: ***Сутність, значення та
законодавча база обліку розрахунків за товарними операціями.
Сутність, законодавча база та порядок проведення аудиту
розрахунків за товарними операціями. Організація
бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку розрахунків за
товарними операціями на ньому. Висновки та пропозиції.***
 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) –

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 31 січня 2023 р.

Керівник _____ доц. Васьковська К.О.

Завдання прийняв до виконання _____ Годованець К.Р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	31.01.23 - 05.03.23	
2. <i>Сутність, законодавча база та порядок проведення аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	06.03.23 - 25.04.23	
3. <i>Техніко-економічна характеристика підприємства та організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	26.04.23 - 25.05.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	26.05.23 - 02.06.23	

Здобувачка _____ Годованець К.Р.

Керівник роботи _____ доц. Васьковська К.О.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка Годованець К.Р. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему:

Розрахунки за товарними операціями

ТОВ «Вознесенський коньячний завод»: облік та аудит

Як відомо, одним із видів діяльності підприємств (зокрема, промислових) є купівля і реалізація товарів, тому найбільш актуальними проблемами обліку і аудиторської перевірки на підприємствах виступають питання правильності відображення у бухгалтерських документах та формах звітності операцій, які пов'язані з рухом товарів.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів.

У першому розділі розглядаються теоретичні питання економічної сутності розрахунків за товарними операціями та нормативно-правова база її обліку, характеристика документування товарних операцій, синтетичний та аналітичний облік розрахунків за товарними операціями.

У другому розділі визначено теоретичні основи аудиту достовірності обліку розрахунків за товарними операціями на підприємстві.

У третьому розділі надано техніко-економічну характеристику ТОВ «Вознесенський коньячний завод», розглядаються особливості організації бухгалтерського обліку та обліку розрахунків за товарними операціями на ТОВ «Вознесенський коньячний завод», за результатами проведення аудиту розрахунків за товарними операціями надано умовно-позитивний висновок щодо об'єкту перевірки.

У завершальній частині кваліфікаційної роботи сформульовані висновки та пропозиції по удосконаленню організації бухгалтерського обліку розрахунків за товарними операціями ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	– 70 с.
таблиць	– 4
рисуноків	– 9

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП.....	5
1. МЕТОДОЛОГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ.....	9
1.1. Економічна сутність розрахунків за товарними операціями на підприємстві.....	9
1.2. Документальне оформлення обліку розрахунків за товарними операціями та порядок проведення інвентаризації.....	15
1.3. Особливості організації синтетичного та аналітичного обліку товарних операцій на підприємстві.....	22
1.4. Нормативно-правове забезпечення розрахунків за товарними операціями.....	29
2. АУДИТ ДОСТОВІРНОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ.....	33
3. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ТОВ «Вознесенський коньячний завод».....	41
3.1. Техніко-економічна характеристика підприємства та особливості організації обліку на ТОВ «Вознесенський коньячний завод».....	41
3.2. Облік розрахунків за товарними операціями ТОВ «Вознесенський коньячний завод».....	51
3.3. Аудиту достовірності обліку розрахунків за товарними операціями ТОВ «Вознесенський коньячний завод».....	58
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71

ВСТУП

Актуальність теми. У ринкових умовах господарювання економіка України характеризується тенденцією посилення конкуренції, зменшенням прибутку та зниженням темпів розвитку ринку. Серед найбільш несприятливих факторів економічного розвитку сьогодні слід відмітити інфляційні процеси, нестабільну суспільну ситуацію. Такі явища негативно відображаються на розвитку економіки України та потребують пошуку шляхів для їх усунення.

Сучасна науково-методична база обліку розрахунків підприємств за товарними операціями не повною мірою задовольняє потреби управління.

Облік товарних операцій є необхідною умовою постійного відстеження здійснюваних операцій та їх моніторингу, формування показників, що свідчать про результати товарних операцій. У зв'язку із необхідністю постійного управління товарними операціями виникає потреба в інформаційному

Здобувачка	Годованець К.Р.			КРБ.ОтаА.1.465-03.4.7			
				Текстова частина	Стад		Стор.
Керівник	Васьковська К.О.					5	70
Зав.каф.	Немченко В.В.					ОНТУ	

забезпечення управлінців відповідними даними, що можуть слугувати основою для прийняття рішень щодо проведення товарних операцій.

Потребує удосконалення ряд питань щодо організації обліку товарних операцій на підприємстві. Через це більшої гостроти набувають питання обліку розрахунків вітчизняних підприємств за товарними операціями, зокрема в аспектах обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

Розрахунки за товарними операціями – розрахунки між підприємствами і організаціями за реалізовану продукцію, виконані роботи, надані послуги і придбані матеріальні цінності.

Розв'язання цих проблем потребує комплексного підходу, інтеграції облікової та управлінської системи.

Сучасна система обліку товарних операцій, в силу трансформаційних та глобалізаційних процесів світового фінансового середовища, перебуває у процесах суттєвих змін, що зумовлені потребою цілісної інтеграції інформаційного забезпечення управлінських процесів у світовий інформаційний простір. У зв'язку із цим актуалізується потреба вивчення та удосконалення обліку товарних операцій підприємств.

Беззаперечним є той факт, що в сучасній науковій думці досліджувані процеси набули вагомого розвитку. Разом із тим, постійні трансформації в управлінських процесах у державі, а також особливості та специфіка діяльності різних підприємств потребують коригування здійснених напрацювань. Все це обумовлює актуальність дослідження.

Метою даної роботи є виявлення особливостей здійснення бухгалтерського обліку розрахунків за товарними операціями на підприємстві, відстеження актуальних і проблематичних аспектів обліку та аудиту розрахунків за товарними операціями, визначення напрямів підвищення ефективності організації обліку і аудиторської перевірки товарних операцій, які відповідали б сучасним завданням управління господарськими процесами і були адаптовані до особливостей діяльності підприємств.

Для досягнення поставленої мети було сформовано і вирішено низку завдань, таких як:

- визначити економічну сутність товарних операцій, їх класифікацію;
- розглянути вимоги стандартів обліку щодо формування інформації про товарні операції;
- охарактеризувати основні методологічні засади організації та ведення обліку товарних операцій на підприємстві;
- визначити проблематику обраної теми дослідження та встановити напрями вирішення проблемних питань;
- розглянути основні методологічні засади організації та здійснення контролю товарних операцій;
- дослідити особливості веденням синтетичного та аналітичного обліку розрахунків за товарними операціями;
- проаналізувати та оцінити діючу практику обліку, внутрішнього контролю підприємства, що досліджується, та розробити рекомендації щодо можливостей їх удосконалення;
- сформулювати основні висновки та рекомендації за результатами дослідження.

Об'єктом дослідження є існуюча система бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю товарних операцій на ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, методичних і практичних завдань, пов'язаних з організацією і веденням обліку, контролю та аудиту розрахунків за товарними операціями.

Методи дослідження. Дослідження проводилось із застосуванням діалектичного підходу, використання загальнонаукових методів пізнання: поєднання абстрактного й конкретного, індукції, дедукції, аналізу і синтезу, групування й порівняння, конкретизації. Для обробки даних, наведених у роботі застосовувались такі методичні прийоми контролю та аналізу, як огляд, документальна перевірка, техніко-економічні розрахунки, аналітичні групування,

структурний аналіз, узагальнення, підрахунок, інструментарій економіко-статистичного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, дослідження вчених економічної теорії, напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених, які проводили дослідження в даній сфері, а також дані первинного, аналітичного і синтетичного обліку ТОВ «Вознесенський коньячний завод», фінансова звітність, дані статистичної звітності, виробничо-фінансові плани, довідкові матеріали.

1. МЕТОДОЛОГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

1.1. Економічна сутність розрахунків за товарними операціями на підприємстві

Кожне підприємство в процесі своєї діяльності взаємодіє з іншими компаніями та підприємствами.

У одних продукцію або послуги компанія набуває, і це постачальники, а іншим, навпаки, реалізує свою продукцію або послуги. Це замовники або покупці. Всіх їх разом називають контрагентами.

За економічним змістом розрахунки поділяються на дві основні групи:

– за товарними операціями, тобто всі розрахунки між підприємствами і господарськими організаціями за продану (реалізовану) продукцію, виконані роботи, послуги і придбані матеріальні цінності та послуги;

– за нетоварними операціями, до яких належать розрахунки з бюджетом, розрахунки із фондами соціального захисту населення, розрахунки по заробітній платі, з підзвітними особами тощо.

Товарні операції – це операції, пов'язані зі збереженням товарів і їхнім рухом [15, с. 134]. Тобто до товарних операцій підприємства належить процес придбання товарів, їх зберігання, рух та подальша реалізація.

Дослідження товарних операцій бере за основу відображення основних закономірностей їх виникнення та подальшого формування, оцінку співвідношень, які формуються між зміною запасів та товарообігом, з'ясування забезпеченості товарних операцій товарною кількістю.

Теоретичні та практичні особливості організації обліку товарних операцій на підприємствах висвітлені в працях вітчизняних науковців, зокрема, таких як: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Ганусич В.О., Гурська І.В., Дерій І.С., Дзюба О.М., Дмитренко А.В., Кидирко О.М., Лобачева І.Ф., Кузьмінський А.М., Сопко В.В., Загородній В.П., Марцина В.С., Соколов Я.В., Степ'юк А.В., Криковцева Н.О.,

Топорков О.В., Зубілевич С.Я., Євлаш Т.О., Федорченко О.Є., Фірсова Н.В., Шовкопляс М.П. та інші.

Аналіз думок науковців дозволив визначити, що товарні операції – це процес купівлі та продажу товарних запасів на споживчому, професійному або державному ринку, що має документальне підтвердження та призводить до зміни права власності на об'єкт продажу.

Отже розглянемо поняття «товарні запаси», «товар», «активи», які являються складовими при товарних операціях.

Згідно з Остапенко К.С. «товарні запаси – матеріальні цінності, які придбанні і утримуються підприємством з метою подальшого продажу». На думку Дерій І.С. «складова частина оборотних активів, реалізація яких формує основну частину операційного доходу господарюючого суб'єкта». Бутинець Ф.Ф., Жиглей І.В., Замула І.В. «товарні запаси – у широкому значенні – матеріальна або нематеріальна власність, яка реалізується на ринку. У вузькому розумінні під товарами розуміють продукт праці, що призначений для обміну або продажу. Товаром можуть бути продукти як фізичної так і розумової праці, результати послуг, сама здатність до праці, земля та її надра – все, що має споживчу та продажну вартість і може обмінюватися на інший товар (гроші) власником цієї споживчої вартості» [3]. На думку Степ'юк А. В. «Завдяки їм, підприємство досягає своєї основної мети – отримує прибуток. Товар є основною категорією ринкових відносин, саме це зумовлює до нього підвищений інтерес з боку дослідників, адже трансформація економіки України створює умови для ретельного дослідження методики обліку та управління операцій з товарами.»

Основними факторами, які впливають на товарні операції підприємства є галузева належність, спеціалізація, стадія життєвого циклу підприємства, рівень професіоналізму та досвіду продавців, економічні умови господарювання, фаза економічного циклу, рівень конкурентоспроможності в сегменті та в економіці в цілому тощо.

Багато теоретичних положень, які стосуються трактування розрахунків за товарними операціями є дискусійними, а їхня організація, оцінка та методика обліку потребують удосконалення.

Проте і надалі залишаються питання, що потребують подальшого дослідження: визначення економічної сутності розрахунків за товарними операціями, порядок їх відображення в обліку й звітності, яка, в свою чергу, повинна забезпечувати беззаперечну якість та прозорість даної інформації тощо.

Класифікацію товарних операцій підприємства наведено на рис.1.1.

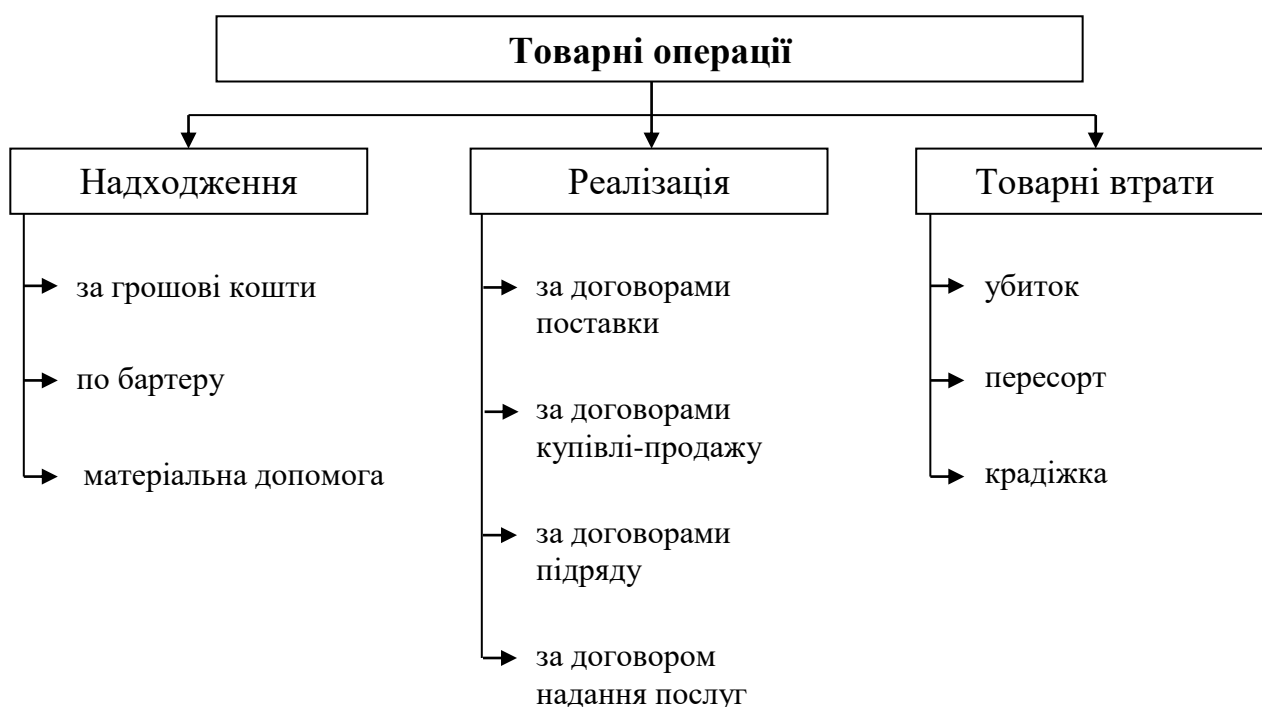

Рис. 1.1 – Класифікація товарних операцій підприємства

* узагальнено автором на підставі літературних джерел

Будь-яке підприємство у ході своєї діяльності взаємодіє з іншими особами – постачальниками та підрядниками, покупцями і замовниками. Така взаємодія полягає насамперед у придбанні в інших суб'єктів господарювання товарів (робіт, послуг), а також реалізації власної продукції (товарів, робіт, послуг) покупцям.

Постачальник – це будь-яка юридична (організація, підприємство, установа) або фізична особа, що поставляють товари або послуги замовникам.

Постачальник здійснює підприємницьку діяльність відповідно до умов укладеного договору поставки, який є одним з видів договору купівлі-продажу. У відповідності з договором поставки постачальник зобов'язується передати в обумовлений термін чи строки вироблені чи закуплені ним товари покупцю для використання у підприємницькій діяльності або в інших цілях.

Підрядник – фізична або юридична особа, яка має необхідну дієздатність (наприклад, наявність ліцензії на виконання певних робіт або отримання спеціального дозволу) і яка зобов'язується на свій ризик виконати певну роботу за завданням другої сторони (замовника). Права та обов'язки підрядника визначаються Цивільним кодексом України.

У період ринкової економіки, все комерційні організації, в тій чи іншій мірі на підставі укладених договорів з іншими юридичними і фізичними особами, вступають в розрахунково-грошові відносини за поставлені ними цінності, виконані роботи або надані послуги. Купують продукцію (роботи або послуги) організації, зацікавлені в їх отриманні (наданні) і готові їх оплатити, іменовані покупцями (замовниками) [53].

Покупець – це юридична і фізична особа, яка має намір придбати чи замовити товари, послуги або роботи. Покупцем називається суб'єкт господарської діяльності, який отримує товар не для власного використання.

Замовником є юридична або фізична особа, яка звернулася із замовленням до іншої особи – виробника, продавця, постачальника товарів і послуг (підрядника). В якості замовника можуть виступати уряд, державні органи, установи, організації, підприємства, громадяни.

Підставою для проведення розрахунків з покупцями і замовниками, служить їх намір здійснити комерційну угоду. В наслідок цього, з одного боку – у постачальника (підрядника), виникає зобов'язання поставити цінності, надати послуги або виконати роботи, а в іншій сторони – покупець (замовниками), виникає зобов'язання здійснити оплату за товари, послуги, роботи. Фіксуються дані зобов'язання умовами договору між ними. Договір набуває чинності і стає обов'язковим для сторін з моменту його підписання. Договір повинен містити

розділи, умови і всі необхідні реквізити відповідно до вимог укладення та оформлення договорів.

Основними видами договорів, за якими найбільш часто оформляються взаємовідносини з покупцями і замовниками є:

1. Договір купівлі – продажу. За цим договором продавець зобов'язаний передати товар у власність покупцеві, а покупець в свою чергу повинен прийняти цей товар і сплатити за нього обумовлену суму.

2. Договір поставки – різновид договору купівлі-продажу, його головні відмінності полягають в тому, що, товар за договором поставки купується для здійснення господарської діяльності, а також те, що договір поставки не може бути укладений організацією, що не займається підприємницькою діяльністю. Дані договори охоплюють велику частину товарних відносин в фінансово-господарській діяльності, як юридичних осіб, так і індивідуальних підприємців.

3. Договір підряду – угода, відповідно до якого одна сторона (підрядник) зобов'язується виконати за завданням другої сторони (замовника) певну роботу і здати її результат замовнику, а останній зобов'язується прийняти результат роботи і сплатити його.

4. Договір надання послуг – за договором спільного надання послуг виконавець зобов'язується за завданням замовника надати послуги (здійснити певні дії або здійснити певну діяльність), а замовник зобов'язується оплатити ці послуги.

У кожного з перерахованих договорів є свої суттєві умови, які дуже важливі для бухгалтера, в тому числі в частині обліку розрахунків з покупцями і замовниками [5].

Відвантажуючи виготовлену продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплату одразу, тобто, відбувається кредитування покупця. Тому протягом періоду від відвантаження до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [17].

Отже дебіторська заборгованість має наступні характеристики:

- виникає в наслідок виникнення договірних зобов'язань або законодавчих актів;
- є складовою оборотних активів організації, має високу ліквідність;
- часто розглядається як іммобілізовані оборотні кошти компанії, в наслідок яких відбувається кредитування її контрагентів;
- є відображенням певних транзакцій на рахунках бухгалтерського обліку;
- її величина впливає на діяльність організації і на її фінансовий стан;
- її оцінка може бути проведена різними способами, що впливає на величину заборгованості в вартісному вираженні;
- може бути предметом маніпуляцій з боку керівництва компанії, так як містить оцінну величину – резерв по сумнівних боргах.

В процесі господарської діяльності у підприємства може виникнути і кредиторська заборгованість.

Кредиторська заборгованість – це найбільш «вагома» частина зобов'язань підприємства, до яких тепер включаються довгострокові і поточні зобов'язання, забезпечення і непередбачені зобов'язання, які раніше не враховувалися [23].

Розрахунки з постачальниками є кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги за умов наступної оплати або іншого погашення зобов'язань. У випадку здійснення передплати в бухгалтерському обліку виникає дебіторська заборгованість за авансами виданими.

Всі умови роботи зазвичай прописують в договорах, а потім і в первинних документах по кожній угоді. В зв'язку з цим у підприємства постійно виникає потреба в проведенні розрахунків зі своїми контрагентами.

У завдання бухгалтера входить систематизувати цю інформацію, врахувати всі операції і вивести їх фінансовий результат. По суті, бухгалтерський облік розрахунків з покупцями і замовниками показує ефективність діяльності

організації в цілому. Адже економічний сенс роботи полягає в отриманні прибутку. А фінансове становище і стабільність компанії безпосередньо залежать від її дебіторських і кредиторських зобов'язань. Тому організація бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і замовниками є важливою частиною основних управлінських завдань.

1.2. Документальне оформлення обліку розрахунків за товарними операціями та порядок проведення інвентаризації

Бухгалтерський облік здійснюється з дотриманням єдиних методологічних принципів, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні, прийнятих Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, законодавчих і нормативних документів з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно обирає форму організації бухгалтерського обліку.

Під час здійснення фінансово-господарської діяльності у підприємств виникає необхідність організації ефективного бухгалтерського обліку товарних операцій. Ефективно побудований бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками повинен включати систему рахунків, яка б у повній мірі відображала та характеризувала всю господарську діяльність з розкриттям усієї необхідної для користувачів інформації.

Організація бухгалтерського обліку полягає у забезпеченні дотримання єдиних методологічних принципів ведення обліку, правильного відображення на рахунках бухгалтерського обліку товарних операцій, дотримання принципів своєчасності та повноти документування, забезпечення перевірки стану обліку товарних запасів за місцями їх зберігання.

Розрахунки за товарними операціями пов'язані з реалізацією продукції, виконанням робіт, наданням послуг.

Облік товарних операцій на підприємствах забезпечує збір та систематизацію інформації про товарні залишки на початок і кінець звітного періоду, їх надходження та витрачання.

Облік товарних операцій відбувається на підставі супровідних документів, які обов'язково додаються до товарного звіту [50, с. 142].

Основними джерелами даних для контролю розрахункових відносин за товарними операціями є первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками та покупцями, перелік яких наведено на рис. 1.2.

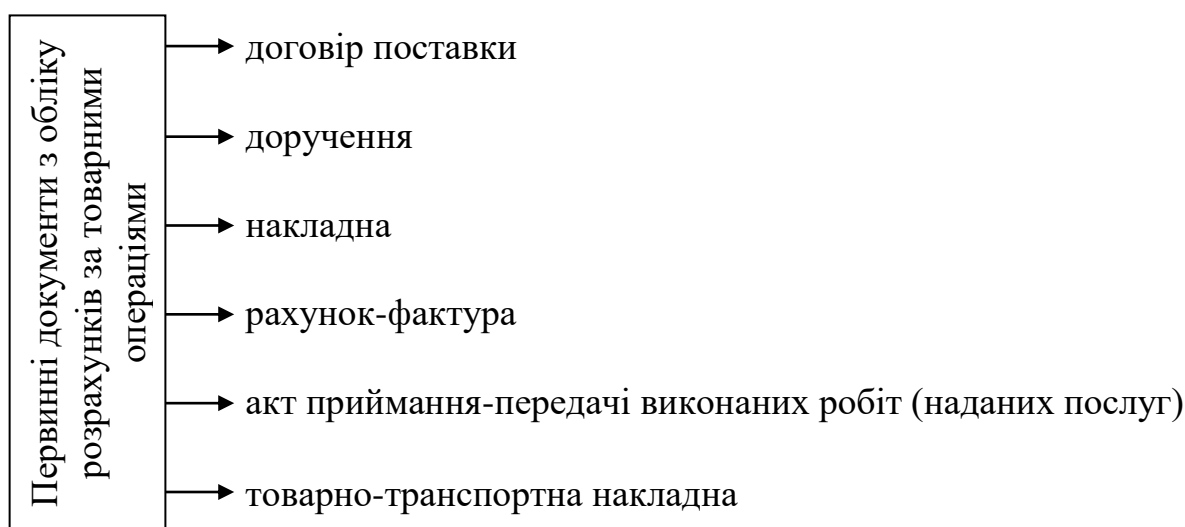

Рис. 1.2 – Первинні документи з обліку розрахунків за товарними операціями

* узагальнено автором на підставі літературних джерел

Взаємовідносини постачальника і покупця оформляються відповідними договорами поставок. Договір поставки є одним із найпоширеніших видів зобов'язання, що використовується в підприємницькій діяльності. Договір вважається оформленим після узгодження з усіма відповідальними особами.

Доручення призначене для оформлення права окремої посадової особи виступати довіреною особою підприємства при отриманні товарно-матеріальних цінностей.

Накладна – документ, який засвідчує факт отримання товарно-матеріальних цінностей.

Рахунок-фактура виставляється покупцю за відвантажені товарно-матеріальні цінності для їх оплати.

Акт приймання-передачі виконаних робіт – це документ, який підтверджує факт надання робіт/послуг і відсутність претензій у замовника до якості їх надання.

Товарно-транспортна накладна виписується при доставці товарів автомобільним транспортом.

Згідно з Податковим кодексом України постачальник (продавець) повинен надати підприємству-покупцю податкову накладну, форма І, порядок заповнення якої затверджені наказом ДПА України.

Податкова накладна надає право покупцю, зареєстрованому як платник ПДВ, на включення до податкового кредиту (з віднесенням на дебет рахунка 641 «Розрахунки за податками») витрат по сплаті ПДВ постачальнику (продавцю) при придбанні матеріальних цінностей (робіт, послуг). Якщо покупець не є платником податку, то податкова накладна йому не надається.

Товари, що надходять на склади, приймаються на підставі рахунків-фактур або товарно-транспортних накладних (при доставці товарів автотранспортом). У разі виявлення нестачі товарів складають відповідний акт (комерційний – при прийманні товарів від залізниці (порту) або приймальний – при перевірці одержаного товару на складі). Ці акти є юридичною підставою для пред'явлення претензії винуватцю нестачі (транспортній організації або постачальнику у випадку недовантаження).

Постачальник виписує також рахунок-фактуру та інші розрахунково-платіжні документи, які підтверджують факт передачі (відпуску) товарів покупцеві із зазначенням суми ПДВ, що підлягає сплаті.

Характеристику первинної документації з обліку товарних операцій надано на рис. 1.3.

Рис.1.3 – Характеристика первинної документації з обліку товарів

* узагальнено автором на підставі літературних джерел

Платники податку повинні вести окремий облік по придбанню і продажу.

Для цього розроблено і затверджено дві книги:

1. Книга обліку придбання товарів (робіт, послуг), яка містить порядок обліку операцій по придбанню товарів (робіт) послуг) і визначає підставу для можливого віднесення до податкового кредиту сум ПДВ, сплачених постачальнику у звітному періоді при придбанні товарів (дебет рахунка 641).

2. Книга обліку продажу товарів (робіт, послуг), яка містить порядок обліку операцій по продажу товарів (робіт, послуг) і є підставою для можливого віднесення до податкових зобов'язань, сум ПДВ, нарахованих у звітному періоді у зв'язку з продажем товарів (робіт, послуг) (кредит рахунка 641).

Книги обліку придбання і продажу товарів (робіт, послуг) мають бути пронумеровані, прошнуровані і зареєстровані в податковій інспекції. Дата початку книги і дата її закінчення засвідчуються підписами керівника підприємства і головного бухгалтера.

Документація є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки служить для первинного спостереження за господарськими операціями і є обов'язковою умовою для відображення їх в обліку.

Товарні операції – це операції, котрі мають зв'язок зі збереженням товарів та їх рухом [5, с. 134]. Це означає, що до товарних операцій має відношення процес купівлі товарів, їх зберігання, рух та наступна реалізація. Тому є важливим відповідність фактичної наявності товарів залишкам за даними бухгалтерського обліку.

Інвентаризація – перевірка і документальне підтвердження наявності та стану, оцінка активів та зобов'язань (майно, вкладення підприємства в статутні фонди інших підприємств, розрахунки з дебіторами та кредиторами) підприємства.

Інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності бухгалтерського обліку шляхом їх зіставлення з фактичною наявністю майна [15, с. 84].

Інвентаризація – це контрольний захід, який дає можливість виявити відхилення між даними бухгалтерського обліку та фактичною наявністю активів.

Мета інвентаризації – виявити фактичну наявність товарів, недостачі і надлишки, усунути пересортицю, визначити кондицію та умови зберігання товарів, виявити факти розкрадань.

Інвентаризація товарів проводиться не менше одного разу на рік згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» №996-XIV від 16 липня 1999 р.

Проведення інвентаризації є обов'язковим:

- перед складанням річної бухгалтерської звітності;
- при зміні матеріально відповідальних осіб (на день приймання-передавання справ);
- при встановленні фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день встановлення таких фактів);
- після пожежі або стихійного лиха (на день після закінчення явищ);
- у випадку ліквідації підприємства.

Основними принципами, яких слід дотримуватися при проведенні інвентаризацій є:

- обов'язковість,
- плановість і своєчасність,
- раптовість,
- оперативність,
- точність,
- об'єктивність,
- співставленість,
- гласність,
- оцінка результатів,
- дотримання матеріальної відповідальності,
- документальне відображення результатів інвентаризації, доцільність.

Інвентаризація проводиться на підставі наказу керівника. В наказі встановлюється строк початку та закінчення проведення інвентаризації.

Інвентаризація доцільно проводити в чотири етапи:

Перший етап – створення спеціальної комісії. Для проведення інвентаризації керівником підприємства створюється постійна інвентаризаційна комісія.

Другий етап – підготовка. Перед інвентаризацією обов'язково треба:

1. Закінчити обробку документів, які стосуються руху товарів.
2. Сформувати останні реєстри прибуткових, видаткових актів або відповідні звіти про рух товарів.
3. Визначити залишки на дату проведення інвентаризації.
4. Матеріально-відповідальна особа складає товарно-матеріальний звіт на момент інвентаризації і дає підписку про те, що всі документи з надходження та вибуття цінностей включено у звіт і жодних не оприбуткованих та неописаних цінностей немає.

Третій етап – перевірка фактичної наявності товарів. Інвентаризація проводиться повним складом інвентаризаційної комісії (робочої інвентаризаційної комісії) та у присутності матеріально відповідальної особи.

Під час проведення інвентаризації інколи виникають ситуації, коли треба терміново прийняти або відпустити товарно-матеріальних цінностей. Такі операції здійснюються при участі всіх членів інвентаризаційної комісії.

Четвертий етап – оформлення результатів перевірки товарів. Всі відомості, що були отримані під час інвентаризації здають до бухгалтерії для виявлення розбіжностей між фактичними даними і даними бухгалтерського обліку.

Результати інвентаризації можуть показати:

- збіг бухгалтерських і фактичних залишків – це позитивний результат інвентаризації;
- перевищення фактичних залишків над бухгалтерськими, внаслідок чого утворюються надлишки матеріальних цінностей;

– перевищення бухгалтерських даних над фактичними, внаслідок чого утворюється нестача;

– нестача і надлишки, встановлені в порівняльній відомості, можуть утворювати пересортування.

Взаємний залік лишків і нестач внаслідок пересортиці може бути допущений тільки по товарах одного і того ж найменування і в такій же кількості за умови, що лишки і нестачі утворилися за один і той же період та в однієї й тієї ж матеріально-відповідальної особи.

Якщо вартість нестач перевищуватиме вартість лишків, то різниця у вартості має бути віднесена на винних матеріально відповідальних осіб.

Необхідно зазначити факт того, що пересортиця – це збільшення кількості одного товару за рахунок зменшення іншого в умовах приналежності до одного виту ТМЦ [19, с. 148].

За результатами проведеної інвентаризації складається протокол, у якому зазначаються стан складського господарства, результати проведеної інвентаризації, пропозиції про залік нестач і лишків при пересортиці та списанні нестач у межах норм.

Усі рішення, що приймає комісія, заносяться до протоколу, який передається керівникові для розгляду і затвердження.

1.3. Особливості організації синтетичного та аналітичного обліку товарних операцій на підприємстві

Для обліку розрахунків за товарними операціями в бухгалтерському обліку використовують рахунки:

- 34 «Короткострокові векселі одержані»;
- 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»;
- 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (деякі субрахунки рахунку);
- 62 «Короткострокові векселі видані»;
- 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»;

– 68 «Розрахунки за іншими операціями» (деякі субрахунки рахунку).

На рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані» ведеться облік заборгованості покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи, надані послуги та за іншими операціями, яка забезпечена векселями.

Рахунок 34 «Короткострокові векселі одержані» для обліку за товарними операціями має такі субрахунки [24]:

– 341 «Короткострокові векселі, одержані в національній валюті»

– 342 «Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті»

На рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані» за дебетом відображається отримання векселя за продані товари (роботи, послуги) та за іншими операціями, за кредитом – отримання коштів у погашення векселів, погашення отриманим векселем кредиторської заборгованості, продаж векселя третій стороні тощо. Аналітичний облік ведеться за кожним одержаним векселем. [24]

Кореспонденція рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані» наведена на рис 1.4.

Рахунок 34 кореспондує	
за дебетом з кредитом рахунків:	за кредитом з дебетом рахунків:
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	30 «Готівка»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	31 «Рахунки в банках»
70 «Доходи від реалізації»	45 «Вилучений капітал»
71 «Інший операційний дохід»	50 «Довгострокові позики»
73 «Інші фінансові доходи»	60 «Короткострокові позики»
74 «Інші доходи»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
	64 «Розрахунки за податками й платежами»
	68 «Розрахунки за іншими операціями»
	84 «Інші операційні витрати»
	94 «Інші витрати операційної діяльності»
	97 «Інші витрати»
	99 «Надзвичайні витрати»

Рис. 1.4 – Кореспонденція рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані» [24]

Для обліку дебіторської заборгованості покупців і замовників в бухгалтерському обліку використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками». Цей рахунок призначений для узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем, а також узагальнюється інформація про розрахунки з учасниками промислово-фінансової групи. [24]

За дебетом рахунку 36 відображається продажна вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), що включає податок на додану вартість, акциз та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації, за кредитом – сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, у касу, та інші види розрахунків. Сальдо рахунку відображає заборгованість покупців та замовників за одержані продукцію (роботи, послуги). [24]

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» має такі субрахунки [24]:

- 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;
- 362 «Розрахунки з іноземними покупцями»;
- 363 «Розрахунки з учасниками ПФГ»;
- 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням».

На субрахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» аналітичний облік ведеться в гривнях та валюті, обумовлений договором.

На субрахунку 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням» відображаються розрахунки за гарантійним забезпеченням, пов'язаним зі здійсненням операцій з деривативами.

Аналітичний облік розрахунків із покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем та замовником за кожним пред'явленим до сплати рахунком. [24]

Кореспонденція рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» наведена на рис 1.5.

Рахунок 36 кореспондує	
за дебетом з кредитом рахунків:	за кредитом з дебетом рахунків:
30 «Готівка»	30 «Готівка»
31 «Рахунки в банках»	31 «Рахунки в банках»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	34 «Короткострокові векселі одержані»
48 «Цільове фінансування і цільові надходження»	35 «Поточні фінансові інвестиції»
64 «Розрахунки за податками й платежами»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
70 «Доходи від реалізації»	38 «Резерв сумнівних боргів»
71 «Інший операційний дохід»	50 «Довгострокові позики»
76 «Страхові платежі»	51 «Довгострокові векселі видані»
	60 «Короткострокові позики»
	62 «Короткострокові векселі видані»
	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
	64 «Розрахунки за податками й платежами»
	65 «Розрахунки за страхуванням»
	68 «Розрахунки за іншими операціями»
	70 «Доходи від реалізації»
	76 «Страхові платежі»
	84 «Інші операційні витрати»
	90 «Собівартість реалізації»
	93 «Витрати на збут»
	94 «Інші витрати операційної діяльності»
	99 «Надзвичайні витрати»

Рис. 1.5 – Кореспонденція рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» [24]

Для обліку різних видів дебіторської заборгованості призначений рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами» [21, с. 114].

Дебіторська заборгованість виникає по авансах виданих як у грошовій формі, так і у матеріальній формі (товарний кредит).

У випадку надання підприємствами авансів під поставку товарно-матеріальних цінностей, виконання робіт, надання послуг, використовується субрахунок 371 «Розрахунки за виданими авансами».

На субрахунку 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» ведеться облік розрахунків за іншими операціями, облік яких не відображається на інших субрахунках рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами», зокрема розрахунки за операціями, пов'язаними із здійсненням спільної діяльності (без створення юридичної особи), усі види розрахунків з працівниками (крім розрахунків з оплати праці та з підзвітними особами), інші розрахунки.

Аналітичний облік ведеться за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення. [24]

Рахунок 62 «Короткострокові векселі видані» призначений для обліку розрахунків за заборгованістю постачальникам, підрядникам та іншим кредиторам за одержані сировину, матеріали, товари, послуги, роботи та за іншими операціями, на яку підприємством видані векселі. [24]

До рахунка 62 «Короткострокові векселі видані» відкриваються наступні субрахунки [24]:

– 621 «Короткострокові векселі, видані в національній валюті», який призначений для узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами за матеріальні цінності, виконані роботи, отримані послуги і за іншими операціями, заборгованість за якими забезпечена виданими короткостроковими векселями у національній валюті;

– 622 «Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті», який призначений для узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами за матеріальні цінності, виконані роботи, отримані послуги і за іншими операціями, заборгованість за якими забезпечена виданими короткостроковими векселями в іноземній валюті.

За кредитом рахунку 62 відображається видача векселів в забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників та інших кредиторів та в забезпечення

інших операцій, за дебетом — погашення заборгованості за виданими вексями, її списання тощо.

Аналітичний облік ведеться за кожним виданим векселем та за строками їх погашення. [24]

Кореспонденція рахунку 62 «Короткострокові векселі видані» наведена на рис 1.6.

Рахунок 62 кореспондує	
за дебетом з кредитом рахунків:	за кредитом з дебетом рахунків:
30 «Готівка»	45 «Вилучений капітал»
31 «Рахунки в банках»	61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями»
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	64 «Розрахунки за податками й платежами»
46 «Неоплачений капітал»	65 «Розрахунки за страхуванням»
50 «Довгострокові позики»	68 «Розрахунки за іншими операціями»
60 «Короткострокові позики»	84 «Інші операційні витрати»
64 «Розрахунки за податками й платежами»	94 «Інші витрати операційної діяльності»
71 «Інший операційний дохід»	

Рис. 1.6 – Кореспонденція рахунку 62 «Короткострокові векселі видані» [24]

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» призначений для обліку розрахунків з постачальниками (підрядниками) за одержані товарно-матеріальні цінності, виконанні роботи та надані послуги. На рахунку 63 учасники промислово-фінансової групи ведуть облік розрахунків за одержані від учасників ПФГ ТМЦ (роботи, послуги).

За кредитом рахунку 63 відображається заборгованість за одержані від постачальників та підрядників ТМЦ, прийняті роботи, послуги, за дебетом — її погашення, списання тощо. [24]

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» для обліку за товарними операціями має такі субрахунки [24]:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»;
- 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ».

На субрахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» ведеться облік розрахунків за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги з вітчизняними постачальниками та підрядниками.

На субрахунку 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» ведеться облік розрахунків з іноземними постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги.

Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату. [24]

Кореспонденція рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» наведена на рис 1.7.

Рахунок 68 «Розрахунки за іншими операціями» призначений для обліку розрахункових операцій за товарними операціями в розрізі таких субрахунків:

- 681 «Розрахунки за авансами одержаними»;
- 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

На субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» ведеться облік одержаних авансів під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт, а також суми попередньої оплати покупцями і замовниками рахунків постачальника за продукцію і виконані роботи.

На субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» ведеться облік операцій, які не передбачені для обліку на інших субрахунках рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями», а саме: з різними організаціями за операціями некомерційного характеру (учбовими та науково-дослідними закладами тощо); за іншими операціями.

Аналітичний облік розрахунків з іншими кредиторами ведеться окремо за підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки. [24]

Рахунок 63 кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:	за кредитом з дебетом рахунків:
24 «Брак у виробництві»	15 «Капітальні інвестиції»
30 «Готівка»	20 «Виробничі запаси»
31 «Рахунки в банках»	21 «Поточні біологічні активи»
34 «Короткострокові векселі одержані»	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	23 «Виробництво»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	24 «Брак у виробництві»
41 «Пайовий капітал»	28 «Товари»
46 «Пайовий капітал»	30 «Готівка»
48 «Цільове фінансування і цільові надходження»	31 «Рахунки в банках»
50 «Довгострокові позики»	39 «Витрати майбутніх періодів»
51 «Довгострокові векселі видані»	47 «Забезпечення майбутніх витрат та платежів»
52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями»	64 «Розрахунки за податками й платежами»
55 «Інші довгострокові зобов'язання»	68 «Розрахунки за іншими операціями»
60 «Короткострокові позики»	70 «Доходи від реалізації»
62 «Короткострокові векселі видані»	80 «Матеріальні витрати»
64 «Розрахунки за податками й платежами»	84 «Інші операційні витрати»
68 «Розрахунки за іншими операціями»	90 «Собівартість реалізації»
70 «Доходи від реалізації»	91 «Загальновиробничі витрати»
71 «Інший операційний дохід»	92 «Адміністративні витрати»
74 «Інші доходи»	93 «Витрати на збут»
	94 «Інші витрати операційної діяльності»
	99 «Надзвичайні витрати»

Рис. 1.7 – Кореспонденція рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» [24]

1.4. Нормативно-правове забезпечення розрахунків за товарними операціями

Основним завданням нормативно-правового регулювання обліку розрахунків в Україні є визначення для всіх суб'єктів господарювання єдиних правил його ведення.

Порядок ведення бухгалтерського обліку розрахунків за товарними операціями на підприємствах регулює цілий ряд нормативно-правових документів, що забезпечують:

- дотримання підприємствами єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, які гарантують та захищають інтереси користувачів облікової інформації;
- достовірність та повноту визначених даних з метою задоволення інформаційних потреб користувачів.

Облік розрахунків за товарними операціями регулюється законодавчими актами, національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, внутрішніми документами:

1. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-XIV (зі змінами) забезпечує правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні[43].

2. Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII (зі змінами), який визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.

3. Господарським кодексом України № 436-IV від 16.01.2003р. (зі змінами). Він встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності, що базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності [14].

4. Податковим кодексом України від 02.12.2010 р. №2755-VI. Він регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки [39].

5. Цивільним кодексом України № 435-IV від 16.01.2003р. (зі змінами), який регулює особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників [54].

6. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (зі змінами). Воно регламентує вимоги до складання фінансової звітності, визнання і розкриття її елементів.

7. НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» (зі змінами). Формує методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності.

8. НП(С)БО 11 «Зобов'язання» (зі змінами). Формує методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності.

9. НП(С)БО 15 «Дохід» (зі змінами). Надає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

10. НП(С)БО 16 «Витрати» (зі змінами). Розкриває методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.

11. Наказом Міністерства Статистики України «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів» від 21.06.1996 р. №193.

12. Наказом Міністерства Фінансів України «Про інструкцію по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків» від 11.08.1994 р. №69.

13. Положенням про порядок реалізації і ведення бухгалтерського обліку операцій пов'язаних з продажем товарів, затверджене наказом Міністерства фінансів України №14 – 401 від 05.07.1993 р. (зі змінами).

Для належної організації обліку та аналізу розрахунків за товарними операціями на підприємствах доцільно використовувати наказ про облікову політику підприємства як сукупність принципів, методів і процедур з організації системи обліку даного процесу. Наказ про облікову політику підприємства є внутрішнім регламентом організації ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Облікова політика підприємства має враховувати такі важливі фактори:

- форму власності та організаційно-правову структуру підприємства;
- вид економічної діяльності, що зумовлює особливості та умови облікової роботи;
- параметри підприємства за обсягами діяльності, номенклатури продукції, чисельності працюючих тощо;
- відносини з податковою системою, наявність пільг та умови їх отримання.

Кожне підприємство визначає способи організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, з урахуванням конкретних умов його діяльності.

Розробляє для себе робочий план рахунків, включаючи до нього лише ті рахунки, що мають практичне застосування на даному підприємстві. Робочий план рахунків затверджується керівником підприємства. Але порядок використання кожного рахунка є незмінним, встановленим інструкцією зі застосування плану рахунків.

Кожне підприємство має право розробити власні спеціалізовані первинні документи, за умови наявності в них обов'язкових реквізитів(з метою внутрішнього управлінського обліку).

2. АУДИТ ДОСТОВІРНОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Складність аудиторської перевірки товарних операцій потребує чіткої послідовності етапів при проведенні аудиту.

Аудитору важливо визначити стратегію перевірки з врахуванням індивідуальних особливостей діяльності підприємства.

Стратегія аудиторської перевірки полягає у виборі найбільш раціональних шляхів досягнення мети цієї перевірки і залежить від досвіду і кваліфікації аудитора, характеру завдань, що вирішуються в аудиті, і інших чинників. Стратегія аудиторської перевірки повинна мати вигляд плану, що складається аудитором у письмовій формі та має за мету заздалегідь визначити обсяги і типи необхідних тестів; оцінити витрати на їх проведення; досягти взаєморозуміння з клієнтом за всіма основними питаннями до початку перевірки.

Товарні запаси на підприємствах є істотним показником звітності, тому аудиторська перевірка вельми трудомістка, займає значну частину часу.

Аудит товарних операцій може проводитися як частина загального аудиту фінансово-господарської діяльності підприємства і як самостійна аудиторська перевірка окремого розділу бухгалтерського обліку (операційний аудит).

Аудит товарних операцій проводиться за кожною ланкою руху товару в наступній послідовності: оцінка стану обліку і внутрішнього контролю; проведення тестів на виявлення ефективності засобів контролю з забезпечення достовірності облікової інформації; процедури по суті, що забезпечують отримання аудиторських доказів про достовірність оборотів і сальдо за рахунками обліку товарних операцій; аналіз одержаних аудиторських доказів і оцінка відповідності здійснених товарних операцій, що перевіряються, чинним нормативним актам; розробку пропозицій з усунення виявлених порушень і підвищення ефективності товарних операцій. Такий підхід до перевірки товарних операцій дозволяє оцінити законність здійснених підприємством товарних

операцій і достовірність формування відповідних масивів обліково-аналітичної інформації.

Витрати часу на планування аудиту товарних операцій залежать від масштабів діяльності підприємства. В цілому планування аудиту, як зазначалося вище, припускає розробку загальної стратегії і детального підходу до характеру, термінів проведення і обсягу аудиторських процедур. Планування дозволяє ефективно розподілити роботу між членами групи перевіряючих, а також скоординувати їх діяльність в ході перевірки.

Дослідженню основних елементів етапу планування аудиту приділяли увагу багато вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. На думку Сахарцевої І.І. в процесі планування важливе значення має визначення мети та завдань аудиторської перевірки [47, С. 17].

До цієї ж думки приєднуються Пантелєєв В.П. та Корінько М.Д., які зазначають, що здійснення внутрішнього аудиту починається з формулювання мети його проведення [38].

Давидов Г.М. наголошує, що особливості етапу планування аудиту обумовлені саме метою, яка заздалегідь визначена законом. У зв'язку з цим «аудитори не мають будь-якої свободи: вони повинні визначити, сформулювати свою думку і викласти її у висновку» [16, С. 36].

Таким чином при плануванні аудиту передусім необхідно визначитися з метою його проведення. Формулювання мети – одна з найважливіших складових планування [12, С. 27-34].

Оскільки товарні операції пов'язані з надходженням і вибуттям товарів, а товари, згідно з НП(С)БО 9 – це частина запасів, в вигляді матеріальних цінностей, які придбані (отримані) і утримуються підприємством з метою подальшого продажу, розглянемо думки науковців стосовно мети аудиторської перевірки запасів.

Савченко В.Я. основною метою перевірки вбачає встановлення законності, достовірності та доцільності операцій з матеріалами, правильності їх відображення в обліку [46].

На думку Сахарцевою І.І. «метою аудиту товарно-матеріальних цінностей є отримання достатніх доказів впевненості в ефективності їх використання, достовірності відображення та розкриття інформації відповідно до діючих принципів та тверджень (якісних аспектів) подання фінансової звітності, підтвердження стратегії підвищення конкурентоздатності та оновлення готової продукції для подальшої безперервної діяльності підприємства». [47]

Бутинець Ф.Ф. визначає мету аудиту операцій із запасами як встановлення: достовірності первинних даних щодо наявності та руху виробничих запасів, напівфабрикатів, МШП, готової продукції, товарів; повноти та своєчасності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах; правильності ведення обліку запасів відповідно до прийнятої облікової політики; достовірності відображення залишку запасів у звітності господарюючого суб'єкта. [6]

Макарова Л.Г., Широкова Л.П., Жарінов В.В. зазначають, що в плані аудиту товарних операцій необхідно виділяти наступні завдання аудиту: надходження, вибуття, наявності товарів, інших і розрахункових операцій, а також роботи, пов'язані з вивченням та оцінкою системи внутрішнього контролю операцій з товарами.

Колектив авторів визначають завдання аудиту товарів більш розгорнуто [2]:

- наявність товарів на місцях їх зберігання;
- правильність та своєчасність документального відображення операцій з надходження та переміщення товарів;
- забезпечення внутрішнього контролю товарів при транспортуванні;
- дотримання підприємством встановлених норм списання;
- правильності відображення в обліку надходження, переміщення та списання товарів;
- дотримання вимог відносно проведення інвентаризації товарів;
- ефективність контролю за реалізацією та іншим вибуттям товарів.

Для правильного розуміння змісту аудиторського контролю, його функцій і перспектив розвитку та використання в системі управління суб'єктами

господарської діяльності важливе значення має науково-обґрунтована класифікація аудиту.

Вивчення вітчизняної і зарубіжної спеціальної економічної літератури з аудиту підтверджує неоднозначність поглядів різних економістів щодо видів аудиту та його класифікації.

Зовнішній аудит в Україні здійснюють незалежні сертифіковані аудитори на договірній основі з суб'єктами господарської діяльності, згідно із Законом України «Про аудиторську діяльність». Незалежні аудитори (аудиторські фірми) повинні отримати в АПУ на підставі сертифікату аудитора ліцензію на право займатися аудиторською діяльністю.

Внутрішній аудит здійснюють висококваліфіковані штатні працівники самого підприємства. Для внутрішніх аудиторів сертифікат і ліцензія не є обов'язковими.

Зміст зовнішнього і внутрішнього аудиту досить детально розкрито у багатьох працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених.

Між зовнішнім і внутрішнім аудитом є певний зв'язок і відмінності. Відомий економіст з Великобританії Р. Адамс стверджує, що «для аудитора, котрий проводить згідно із законом зовнішній аудит, дуже важливо дослідити роль, яку відіграє в організації внутрішній аудит, з метою зменшення дублювання робіт».

Це можливо незалежно від того, чи охоплює внутрішній аудит фінансову систему, чи контролює такі сфери, як управління руху товарно-матеріальних цінностей або фінансовий менеджмент».

Аудиторський процес складається з трьох основних етапів: планування, збору і аналізу інформації, необхідної для оцінки достовірності балансу та фінансової звітності, написання звіту (висновку).

Одним із найважливіших етапів аудиту є планування. Аудитор зобов'язаний чітко прогнозувати, контролювати й обліковувати процеси своєї діяльності для того, щоб забезпечити на кожній стадії роботи найбільш ефективні процедури.

Планування аудиту передбачає визначення його стратегії і тактики, складання загального плану аудиторської перевірки, побудову аудиторської програми і аудиторські процедури, оцінювання обсягу аудиторського контролю.

Програма аудиторської перевірки – це основа детального планування часу і витрат.

Плани допомагають проводити роботу в межах часу, необхідного клієнту і аудитору, і є підставою для встановлення гонорару. Вони мають бути достатньо детально розроблені, щоб виконавці могли завершити завдання у відносно короткий термін і, таким чином, ефективно розпоряджатися своїм часом.

При плануванні вивчаються напрями бізнесу замовника, історія його діяльності, нинішні умови, майбутня перспектива, територіальне розміщення, вид продукції, ринки її збуту, перспективи розвитку виробництва в майбутньому, зміни у структурі виробництва і управління, останні зміни у функціонуванні бухгалтерського обліку, ефективність контролю, сутність облікової політики і сфера облікового ризику, організація аудиту на підприємстві, труднощі в його проведенні. Аудитор повинен мати рівень знань про галузь і підприємство клієнта, який дав би йому змогу визначити операції та види діяльності, що, на його погляд, можуть здійснювати суттєвий вплив на фінансову інформацію. Слід також встановити рівень довіри до даних внутрішнього контролю, викласти у плані та програмі характер, терміни і глибину аудиторських процедур.

Одним із видів діяльності підприємств є купівля і реалізація товарів, тому найбільш актуальними проблемами обліку і аудиторської перевірки на підприємствах виступають питання правильності відображення у бухгалтерських документах та формах звітності операцій, які пов'язані з рухом товарів.

Головними завданнями перевірки операцій з руху товарів, які слід вирішити внутрішньому аудитору, є такі:

- визначення економічної доцільності та законності придбання товарів керівництвом підприємства;
- визначення правильності віднесення витрат до складу первісної вартості товарів, що надійшли;

- встановлення ефективності організації складського господарства, стану збереження товарів;
- визначення вірності організації обліку придбання та реалізації товарних запасів;
- встановлення законності проведених операцій із товарними запасами;
- оцінка системи внутрішнього контролю за надходженням, наявністю та рухом товарних запасів;
- визначення правильності синтетичного та аналітичного обліку операцій з товарами;
- дотримання підприємством податкового законодавства по операціях, пов'язаних із товарами;
- оцінка повноти та правильності відображення господарських операцій із товарними запасами в бухгалтерському обліку та звітності.

Послідовність проведення перевірки здебільшого залежить від поставлених завдань.

Однак внутрішньому аудитору доцільно складати схему перевірки, яка має передбачати такі складові:

- перевірка дотримання договірної і платіжної дисципліни; оцінка стану й ефективності інвентаризаційної роботи на підприємстві;
- перевірка правильності складання первинних бухгалтерських документів за напрямками надходження та вибуття товарних запасів;
- встановлення правильності заповнення регістрів синтетичного обліку;
- визначення правильності складання бухгалтерських записів з відображення надходження і руху товарів;
- перевірка правильності записів у формах фінансової звітності підприємства.

Наголосимо на актуальних аспектах методики аудиту надходження товарів на підприємство.

На практиці аудит починають з перевірки первинних документів. Внутрішньому аудитору доцільно застосовувати такі методичні прийоми:

- нормативна перевірка щодо відповідності правилам оформлення документів, як бухгалтерських, так і фінансових;
- зустрічна перевірка у контрагентів з операцій у разі виникнення підозри на недостовірність, а також у разі виявлення відсутності окремих документів щодо надходження товарів;
- арифметична перевірка на правильність установаження залишків, загальних оборотів по кожному документу.

Наступним етапом внутрішнього аудиту є перевірка повноти та своєчасності оприбуткування товарів. При цьому визначеним терміном приймання товарів вважається момент їх одержання від постачальника. Також в ході перевірки звертається увага на додержання вимог приймання товарів щодо кількості та комплектності, тобто точну відповідність стандартам і технічним умовам.

Якщо на підприємстві встановлюються випадки нестачі або псування товарів під час їх надходження, то перевіряється наявність комерційного акта, який необхідний для пред'явлення претензії постачальникам або транспортній організації. Далі перевіряється своєчасність пред'явлення претензій винним організаціям, а на їх основі аналізуються заходи, які були прийняті для урегулювання вказаних питань.

В процесі аудиторської перевірки особлива увага звертається на правильність визначення первісної вартості товарних запасів згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» [18]. При цьому внутрішній аудитор встановлює відповідність собівартості придбаних товарів і величини транспортно-заготівельних витрат даним супровідних документів постачальника і складського обліку на підприємстві.

Особлива увага має приділятися перевірці правильності синтетичного та аналітичного обліку операцій з товарами (зокрема, за напрямками надходження). При цьому джерелами інформації виступають дані первинного обліку та облікових реєстрів, Головної книги і форм звітності.

Закінчується аудит операцій з надходження товарів зіставленням даних у первинних документах з даними Головної книги і балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.

З наведеного вище можна зробити висновок, що процес внутрішнього аудиту товарних операцій є досить трудомістким і пов'язаний з уважністю самого внутрішнього аудитора.

Подальші перспективи досліджень варто спрямувати на конкретизацію об'єктів внутрішнього аудиту та наукове обґрунтування методики перевірки надходження, наявності та руху товарів на підприємствах з урахуванням особливостей їх діяльності; обґрунтування напрямів подальшого удосконалення алгоритму проведення внутрішнього аудиту товарних операцій.

3. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

3.1. Техніко-економічна характеристика підприємства та особливості організації обліку на ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» розташований в м. Вознесенськ Миколаївської області, на перетині головних торгових магістралей на Півдні України.

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» є суб'єктом підприємницької діяльності малого бізнесу та складає спрощену фінансову звітність – «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: за формами №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати».

На підприємстві є декілька видів виробництв, забезпечених необхідним технологічним обладнанням і механізмами, з наступними можливостями і видами робіт:

- первинне виноробство (переробка винограду, виробництво виноматеріалів для вин коньячних виноматеріалів);
- первинне плодове виноробство (переробка плодів і ягід, виробництво плодових виноматеріалів);
- коньячне виробництво повного циклу (дистиляція коньячних виноматеріалів, витримка коньячних спиртів, купажування);
- дистиляція плодових матеріалів, витримка плодових спиртів;
- вторинне виноробство (розлив тихих вин, розлив коньяків, розлив плодових брендів і алкогольних напоїв);
- виробництво неосвітленого концентрованого яблучного або виноградного соку.

Підприємство займається і переробкою винограду: стаціонарне закрите будівля включає три лінії з дробильними установками, гребеневиділітелями,

пневматичними пресами, ємностями і фільтр-пресами потужністю 8000 тон винограду в сезон.

Для виробництва міцних напоїв на основі дистиляції на підприємстві працюють 3 три установки:

- блок з потужністю 1000 л. абсолютного алкоголю на добу;
- блок з потужністю 250 літрів абсолютного алкоголю на добу;
- блок з потужністю 12000 літрів абсолютного алкоголю на добу.

Загальна потужність виробництва складає 2,02 млн л абсолютного алкоголю в сезон (жовтень – березень). При продовженні дистиляційного періоду, обсяг збільшується пропорційно.

Для витримки продукції є відділення виробництва вина в дубових бочках, яке розраховане на 333 тис. л. ємності для 3,36 млн. л. Для переробки фруктів працює лінія обладнання переробки яблук (Flottweg ТМ) – 8,6 тис т в сезон (Вакуум – випаровувач з аромоуловлювачем на 3 тис л на годину, а парк зберігання становить – 1,99 млн л).

Виробництво брендів у пляшках включає: 3 лінії розливу брендів в пляшки 0,25-0,5 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину; 1 лінія розливу вина в пляшки 0,5-0,7-0,75 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину; сувенірна лінія – 300 пляшок в годину. Річна потужність розливу підприємства одну зміну становить 6,3 млн. л коньяку і 2,9 млн. л вина (без урахування сувенірного цеху).

Облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» представлений такими видами обліку як: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий.

Оперативний облік здійснюється безпосередньо на складах та в цехах підприємства, робітниками, робота яких перевіряється 1 раз у 2 тижні менеджерами.

Статистичний, фінансовий та податковий облік здійснюється безпосередньо у відділі бухгалтерії й узагальнюється у формах статистичної, фінансової та податкової звітності, яка передбачена законодавством для суб'єкта підприємницької діяльності малого бізнесу.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» регламентується законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Ведення бухгалтерського обліку на в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» регулюється Наказом про облікову політику.

Облікова політика підприємства розкриває певні особливості бухгалтерського обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», як суб'єкту підприємницької діяльності та малого бізнесу.

Основна мета облікової політики забезпечити одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень, забезпечення порівнянності інформації про фінансовий стан підприємства за різні звітні періоди.

Облікова політика це сукупність принципів, методів і процедур, що використовує підприємство для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності, а саме: визначає сукупність принципів у відповідності до яких формується фінансова звітність ТОВ «Вознесенський коньячний завод» (повне висвітлення; превалювання сутності над формою; автономність; безперервність; нарахування доходів і витрат; послідовність; історична (фактична) собівартість).

Методи бухгалтерського обліку, які передбачені національними П(С)БО, зокрема: методи амортизації основних засобів; вартісна мережа для віднесення матеріальних активів до малоцінних необоротних активів; методи нарахування амортизації малоцінних необоротних активів; методи нарахування амортизації і строки використання нематеріальних активів; що вважати одиницею запасів: найменування чи однорідну групу (вид); методи оцінки вибуття запасів; порядок обліку транспортно-заготівельних витрат; порядок переоцінки запасів; методи визначення резерву сумнівних боргів; методи оцінки ступеня завершеності операції з надання послуг; порядок формування резервів для забезпечення майбутніх витрат

і платежів; методи формування історичної вартості активів; формування собівартості продукції (робіт, послуг).

У облікової політиці наводиться перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції; база розподілу загальновиробничих витрат і порядок оцінки залишків незавершеного виробництва; перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат; методи обліку витрат виробництва (нормативний, позамовний, попередільний); перелік пов'язаних сторін.

Крім цього, визначені процедури складання звітності:

- хто буде вести бухгалтерський облік на підприємстві (бухгалтерська служба, аудиторська фірма чи консалтингова компанія);
- робочий план рахунків підприємства;
- форма ведення обліку;
- форми додаткових облікових документів, необхідні для накопичення та опрацювання інформації з урахуванням особливостей підприємства;
- перелік осіб, які мають право підпису первинних документів;
- порядок застосування первинних документів, організації документообороту, зберігання документів та облікових реєстрів;
- технологія обробки облікової інформації;
- періодичність і порядок проведення інвентаризації;
- порядок організації матеріальної відповідальності на підприємстві;
- порядок ведення управлінського обліку;
- посадові особи, відповідальні за якісне і своєчасне складання й подання фінансової, статистичної, податкової звітності;
- відповідальність за порушення облікової політики підприємства та ін.

Облікова політика ТОВ «Вознесенський коньячний завод» базується на чинних законах, бухгалтерських стандартах, методичних рекомендаціях, інших бухгалтерських нормативів та рішеннях керівництва підприємства. При цьому норми облікової політики не можуть підміняти чи скасовувати обов'язкові правила обліку, що їх передбачають закони, НП(С)БО, МСФЗ чи інші бухгалтерські нормативи.

НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» дозволяє змінювати облікову політику в трьох випадках:

- 1) змінилися статутні вимоги;
- 2) змінилися вимоги органу, який затверджує НП(С)БО (тобто, коли Мінфін вніс зміни до національних стандартів);
- 3) зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства (п. 9 НП(С)БО 6).

Організація бухгалтерського обліку поєднує такі елементи: положення про бухгалтерську службу; положення про головного бухгалтера; схеми документообороту; посадові інструкції виконавцям; організаційне, правове, методичне забезпечення бухгалтерської служби; технічне забезпечення обліку; наукову організацію праці; інші види робіт з організації обліку.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» здійснюється відділом бухгалтерії, яка діє на засадах самостійного структурного підрозділу підприємства, який очолює головний бухгалтер, призначений на посаду керівником ТОВ «Вознесенський коньячний завод». Чисельність працівників бухгалтерської служби визначається штатним розкладом.

Метою діяльності бухгалтерії є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та про рух грошових коштів.

До основних завдань бухгалтерської служби входить ведення бухгалтерського обліку підприємства, організація обліку фінансово-господарської діяльності, здійснення контролю за збереженням власності, правильним використанням грошових коштів і матеріальних ресурсів, складання звітності.

Основна функція бухгалтерської служби є ведення бухгалтерського обліку в розрізі господарських засобів та джерел їх утворення на основі натуральних вимірників в грошовому виразі шляхом суцільного, безперервного та взаємозв'язаного відображення у відповідних носіях інформації та організація бухгалтерського обліку, реалізується за такими складовими: облік доходів підприємства; облік касових операцій; облік грошових коштів на рахунках; облік

розрахунків по заробітній платі; облік розрахунків з підзвітними особами; облік розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами; облік необоротних активів; облік запасів та МШП; облік витрат діяльності; облік власного капіталу; складання і подання звітності до відповідних органів; організація проведення інвентаризації; організація забезпечення бухгалтерського обліку; організація розвитку бухгалтерського обліку.

Структура бухгалтерії ТОВ «Вознесенський коньячний завод» приведена на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Структура відділу бухгалтерії ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Для досягнення своєчасності, повноти, точності обліку кожен з працівників відділу повинен виконувати поставлені перед ним завдання. На підприємстві ТОВ «Вознесенський коньячний завод» у відділі бухгалтерії також діє лінійно функціональна структура управління.

Керівнику підприємства підпорядковується головний бухгалтер, якому в свою чергу підпорядковуються два бухгалтери – з основної операційної діяльності та бухгалтер по розрахунках з дебіторами та кредиторами.

У Наказі про Облікову політику, у Положенні про головного бухгалтера, посадових інструкціях прописані функції, обов'язки та відповідальність всіх членів бухгалтерії, а саме: головного бухгалтера, бухгалтера з виробництва та реалізації продукції, бухгалтера з розрахункових операцій.

До обов'язків головного бухгалтера відносять:

1. Забезпечення ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з урахуванням особливостей діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних.

2. Організація роботи бухгалтерської служби, контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій.

3. Вимагання від підрозділів, служб та працівників забезпечення неухильного дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

4. Вживання всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та збереження оброблених документів, регістрів і звітності протягом встановленого терміну.

5. Забезпечення складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності підприємства, підписання її та подання в установлені строки користувачам.

6. Здійснює заходи щодо надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

7. Бере участь у підготовці та поданні інших видів періодичної звітності, які передбачають підпис головного бухгалтера, до органів вищого рівня у відповідності з нормативними актами, затвердженими формами та інструкціями.

8. За погодженням з власником (керівником) підприємства забезпечує перерахування податків та зборів, передбачених законодавством, проводить розрахунки з іншими кредиторами відповідно до договірних зобов'язань.

9. Здійснює контроль за веденням касових операцій, безготівкових розрахунків, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

10. Бере участь у проведенні інвентаризаційної роботи на підприємстві, оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

11. Організує роботу з підготовки пропозицій для керівника ТОВ «Вознесенський коньячний завод» щодо:

- визначення облікової політики підприємства, внесення змін до обраної облікової політики, вибору форми бухгалтерського обліку з урахуванням діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних;

- розроблення системи і форм внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та правил документообігу, додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку, звітності і контролю господарських операцій;

- визначення прав працівників на підписання первинних та зведених облікових документів;

- вибору оптимальної структури бухгалтерської служби та чисельності її працівників, підвищення професійного рівня бухгалтерів, забезпечення їх довідковими матеріалами;

- поліпшення системи інформаційного забезпечення управління та шляхів проходження обробленої інформації до виконавців;

- впровадження автоматизованої системи оброблення даних бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей діяльності підприємства чи удосконалення діючої;

- забезпечення збереження майна, раціонального та ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, залучення кредитів та їх погашення.

12. Керує працівниками бухгалтерського обліку підприємства та розподіляє між ними посадові завдання та обов'язки.

13. Знайомить цих працівників із нормативно-методичними документами та інформаційними матеріалами, які стосуються їх діяльності, а також із змінами в чинному законодавстві.

Обов'язки бухгалтера по розрахунковим операціям:

1. Обробляти та аналізувати інформацію стосовно виконання покупцями та замовника умов діючих договорів.

2. Вести бухгалтерського обліку з дебіторами за роботи, товари, послуги та складати відповідної бухгалтерської звітності.

3. Обробляти банківських документів стосовно розрахунків дебіторів.

4. Приймати та контролювати первісну документацію від покупців та замовників.

5. Забезпечувати керівництво інформацією відносно положення справ по існуючим дебіторам.

6. Здійснювати операції по прийому, обліку, видачі і зберіганню грошових коштів і інших грошових коштів з обов'язковим дотриманням правив, що забезпечують їх збереження.

7. Отримувати по оформленим відповідно до встановленого порядку документах грошові кошти або оформлювати їх для здобуття безготівковим дорогою в установах банку для виплати робітником і службовцем заробітної плати, премій, оплати відряджень і інших витрат.

8. Вести на основі прибуткових і витратних документів касову книгу, звіряти фактичну наявність грошових сум і цінних паперів з книжковим залишком.

9. Складати касову звітність.

10. Здійснювати готівкові та безготівкові розрахунки в установленому порядку з організаціями та фізичними особами при оплаті робіт і послуг підприємства.

Для чіткої організації і планування роботи, а також раціонального розподілу праці на підприємстві розробляються посадові інструкції на кожну посаду, передбачену штатним розкладом. Посадова інструкція головного бухгалтера складена в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відповідно до вимог чинного законодавства України.

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» застосовується автоматизована форма обліку (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Працівники відділу бухгалтерії також застосовують для обробки інформації наступні програми: MS Word, MS Excel.

У програмі MS Word в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва.

У програмі MS Excel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, дозволяє вирішувати завдання і тому є поширеною програмою в усіх підрозділах в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Таким чином, відділ бухгалтерії працює згладжено завдяки новим автоматизованим технологіям, програмним забезпеченням та кваліфікованими працівниками відділу. Більша частина завдань, покладених на відділ бухгалтерії

вирішується на більш якісному рівні та з використанням меншого часу завдяки комп'ютерним технологіям та інтегрованих на ньому програм.

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити.

Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків та платежів по кожній іноземній валюті окремо.

Права і обов'язки сторін, які виникають за результатами здійснення господарської операції, оформленої первинним документом відповідно до вимог Закону України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, не залежать від факту відображення її в регістрах та на рахунках бухгалтерського обліку.

Керівництво ТОВ «Вознесеньський коньячний завод» повинно вживати всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та забезпечення їх належного зберігання протягом встановленого строку.

3.2. Облік розрахунків за товарними операціями ТОВ «Вознесеньський коньячний завод»

Облік розрахунків за товарними операціями на ТОВ «Вознесеньський коньячний завод» розрахунків з покупцями у ТОВ «Вознесеньський коньячний завод» ведеться згідно НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», НП(С)БО 11 «Зобов'язання» Податкового Кодексу України зі змінами та доповненнями та

інших нормативних документів, які регулюють господарсько-фінансову діяльність товариства.

В процесі фінансово-господарської діяльності на підприємстві постійно виникають зобов'язання з покупцями, які покупці, мають оплатити в майбутньому.

Взаємовідносини ТОВ «Вознесенський коньячний завод» з покупцями регулюються за раніше укладеними договорами. Договором поставки визнається такий договір купівлі-продажу, за яким ТОВ «Вознесенський коньячний завод» зобов'язується передати в обумовлений термін вироблені чи придбані ним ТМЦ покупцю.

Бухгалтер ТОВ «Вознесенський коньячний завод» аналізує всі угоди, одночасно здійснюючи перевірку правильності їх складання: повнота викладення умов угоди, які повинні бути конкретизовані в частині строків виконання зобов'язань; вимоги до якості товару, способу доставки; відповідальність сторін за порушення умов угоди; порядок оформлення виконання зобов'язань, фінансових гарантій, що забезпечують виконання умов угоди.

Для розрахунків з покупцями ТОВ «Вознесенський коньячний завод» переважно використовує платіжне доручення, за яким обслуговуючий банк перераховує кошти на рахунок підприємства, в окремих випадках використовується готівкова форма оплати.

У ТОВ «Вознесенський коньячний завод» облік здійснюється більш за умови безготівкових розрахунків. Операція перерахованих коштів відображається на підставі банківської виписки з розрахункового рахунку.

В цілому весь процес розрахунків з покупцями на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» включає два етапи:

- на першому – ведеться первинний облік розрахунків з покупцями та замовниками;
- другий – включає в себе формування звітних документів.

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» для обліку розрахунків з покупцями використовує рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та відповідні субрахунки до даного рахунку.

У табл. 3.1 наведено кореспонденцію рахунків з обліку дебіторської заборгованості з подальшим поверненням неякісної продукції.

Таблиця 3.1

Кореспонденція розрахунків з покупцями ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
Відвантажено готову продукцію (вино виноградне столове напівсолодке) покупцю	361	701	18000,0
Нараховано податкові зобов'язання по ПДВ на суму доходу від реалізації продукції	701	641	3000,0
Списано собівартість реалізованого вина	901	26	9855,0
Віднесено на фінансовий результат:			
дохід від реалізації готової продукції	701	791	15000,0
собівартість реалізованої готової продукції	791	901	9855,0
Відображено заборгованість перед покупцем, що виникла при поверненні частини готової продукції	704	361	1200
Оприбутковано повернену покупцем продукцію (здійснено коригування методом «червоне сторно»)	[901]	[26]	[780,0]
Зменшено податкові зобов'язання з ПДВ методом «червоне сторно»	[704]	[641]	[200,0]
Отримано оплату від покупця	311	361	16800,0
Сформовано фінансовий результат:			
зменшено суму доходу від реалізації	791	704	1000,0
відкориговано суму витрат (методом «червоне сторно»)	[791]	[901]	[780,0]

У табл. 3.2 наведено кореспонденцію рахунків з обліку дебіторської заборгованості, що забезпечена векселем.

Таблиця 3.2

Кореспонденція рахунків дебіторської заборгованості, що забезпечена векселем

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
Відвантажено 70 пляшок неосвітленого концентрованого яблучного соку	361	701	7350,0
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701	641	1225,0
Отримання грошових коштів	311	361	2350,0
Отримано простий безпроцентний вексель	341	361	5000,0
Отримано кошти в погашення простого векселя через місяць після отримання	311	341	2500,0
Нараховано відсотки	684	311	162,0
Отримано кошти в погашення простого векселя (повністю)	311	341	2500,0
Нараховано відсотки	684	311	162,0

У табл. 3.3 наведено облік продажу продукції за передоплатою.

Кореспонденція рахунків з обліку реалізації продукції за передоплатою

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
Отримано передоплату за 150 пляшок неосвітленого концентрованого виноградного соку	311	681	10498,5
Збільшено податкові зобов'язання з ПДВ	643	641	1749,75
Відображено дохід при відвантаженні продукції	361	701	10498,5
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701	643	1749,75
Списано собівартість реалізованого соку	901	26	7350,8
Списано витрати на фінансовий результат	791	901	7350,8
Списано дохід на фінансовий результат	702	791	8748,75
Здійснено залік заборгованостей	681	361	10498,5

На ТОВ «Вознесенський коньячний завод» розрахунки за товарними операціями здійснюються окрім з покупцями (щодо реалізації готової продукції) ще й з постачальниками (придбання запасів, необоротних активів, послуги з ремонтних робіт, реклама продукції тощо).

Порядок і форми розрахунків між постачальниками та підприємством-покупцем визначаються умовами договорів.

Обов'язковою умовою укладення договорів має бути максимально точне відображення зобов'язань обох сторін. Якщо з часом сторони бажають змінити певні початкові умови договору, то має бути підписана додаткова угода. Порухення договірних зобов'язань тягне за собою значні економічні наслідки для обох учасників договору.

Договір вважається оформленим після погодження з усіма відповідальними особами за підготовку та оформлення договірних відносин відповідно до покладених на них функцій (матеріально-технічного забезпечення, збуту, комерційну, маркетингу, менеджменту, технічного контролю, реклами, капітального будівництва, фінансів, транспорту, інші служби відповідно до їх функцій у порядку, визначеному на підприємстві).

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій.

Розрахунки з постачальниками проводяться на підставі наступних документів: рахунків-фактур, накладних, товарно-транспортних накладних. Перелічені документи є носіями облікової інформації про виникнення зобов'язання перед постачальниками за отримані цінності, роботи, послуги.

Важливим документом при здійсненні розрахунків є податкова накладна, яку виписують паралельно до перелічених документів у кожному випадку і яка є підставою до виникнення податкового зобов'язання в постачальника та податкового кредиту в покупця з Податку на додану вартість. Слід зауважити, що розрахункові документи, які надає підприємство-постачальник покупцеві на суму оплати, мають бути акцептовані.

Заборгованість перед постачальниками може погашатися шляхом:

1) безготівкових розрахунків – за допомогою платіжних доручень, платіжних вимог-доручень, чеків, акредитивів, векселів, платіжних вимог, інкасових доручень (розпоряджень);

2) готівкових розрахунків. Документальним підтвердженням таких розрахунків є: квитанція до прибуткового касового ордера, копія чека з відміткою «оплачено».

Взаємні претензії за розрахунками між платниками та одержувачами коштів розглядаються сторонами в претензійно-позовному порядку.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», який призначений для обліку поточних зобов'язань з розрахунків з постачальниками, підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи й надані послуги.

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» для обліку розрахунків за товарними операціями має такі субрахунки:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками».

За кредитом рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» на основі рахунків-фактур, товарно-транспортних накладних, актів на приймання

виконаних робіт, платіжних вимог-доручень, приймальних квитанцій та інших документів відображають в кореспонденції з дебетом рахунків:

– 15 «Капітальні інвестиції» – вартість капітального будівництва, придбання основних засобів та інших капітальних інвестицій;

– 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 26 «Готова продукція», 28 «Товари» – вартість фактично одержаних товарно-матеріальних цінностей;

– 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» – вартість послуг і робіт, виконаних іншими підприємствами для основного, допоміжних та інших виробництв та ін.

Якщо при надходженні цінностей виявлено їх нестачу або перевищення цін, відповідну суму нестач (різницю в цінах) списують на дебет субрахунку 374 «Розрахунки за претензіями» з кредиту рахунку 63.

За дебетом рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» обліковують оплату рахунків постачальників і підрядників в кореспонденції з кредитом рахунків:

– 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках» – оплата рахунків за рахунок власних коштів;

– 50 «Довгострокові позики», 60 «Короткострокові позики» – оплата рахунків за рахунок кредитів банку;

– 62 «Короткострокові векселі видані» – видача векселів постачальникам;

– 71 «Інший операційний дохід», 74 «Інші доходи» – списання кредиторської заборгованості строк позовної давності якої минув.

У разі попередньої оплати дебетується субрахунок 371 «Розрахунки за виданими авансами», активний.

При обробці первинних документів бухгалтер протягом місяця складає реєстр прибуткових і видаткових документів, у якому зазначає номер і дату супровідних документів (товарно-транспортна накладна, рахунок-фактура,

накладна), вартість матеріальних цінностей, що надійшли, а також номер і дату платіжного документа на сплату заборгованості.

Загальна сума товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) за документами, не оплаченими в поточному і в попередніх місяцях, має відповідати кредитовому сальдо рахунка 63.

Господарські операції з обліку розрахунків за товарними операціями (придбання) у ТОВ «Вознесенський коньячний завод» наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Господарські операції з обліку розрахунків
за товарними операціями (придбання) на ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума
1	Оприбутковано тара від ТОВ «Інвентар»	204	631	15800,0
2	Відображено податковий кредит по ПДВ на суму оприбуткованої тари	641	631	3160,0
3	Сплачено за тару безготівковою формою	631	311	18960,0
4	Від постачальника ТОВ «БудТех» надійшли послуги виробничого характеру	23	631	7850,0
5	Відображено податковий кредит по ПДВ на суму послуг	641	631	1570,0
6	Сплачено за послуги готівкою	631	301	9420,0
7	Відображено вартість поточного ремонту цеху	91	631	17690,0
8	Відображено податковий кредит по ПДВ на вартість поточного ремонту	641	631	3538,0
9	Надано вексель в забезпечення поточної кредиторської заборгованості	631	621	21228,0
10	Відображено послуги ТОВ «Гепард», охорона офісу	92	631	7500,0
11	Відображено податковий кредит по ПДВ на вартість послуг з охорони	641	631	1500,0
12	Перераховано аванс за рекламу продукції ТОВ «МаркетПродакшн»	371	311	23500,0
13	Відображено податковий кредит по ПДВ на вартість рекламних послуг	641	644	3916,7
14	Надано послуги з реклами ТОВ «МаркетПродакшн»	93	631	19583,3
15	Відображено право на податковий кредит по ПДВ на вартість рекламних послуг	644	631	3916,7
16	Відображено залік заборгованості з ТОВ «МаркетПродакшн» за рекламні послуги	631	371	23500,0

У ТОВ «Вознесенський коньячний завод» всі записи у регістрах бухгалтерського обліку проводяться на підставі первинних документів, які фіксують факти здійснення господарської операції і розпорядження на їх проведення.

Аналітичний облік на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» ведуть за окремими рахунками покупців та постачальників.

Для забезпечення керівництва підприємства інформацією щодо стану розрахунків за товарними операціями слід скористатися такими формами звітності:

- форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

У Балансі підприємства відображають інформацію про активи, зобов'язання і власний капітал на звітну дату. Зокрема міститься інформація щодо розміру дебіторської заборгованості покупців за реалізовану їм продукцію та кредиторської заборгованості перед постачальниками.

В звіті про фінансові результати міститься інформація щодо розміру доходу від реалізації готової продукції за період та визначення суми чистого доходу від основної операційної діяльності (реалізація продукції), та суми витрат в частині отримання послуг від сторонніх підприємств та організацій.

Призначення приміток до річної фінансової звітності – це розкриття інформації:

- яка відсутня у інших формах фінансової звітності, але вимагається НП(С)БО;
- результати додаткового аналізу статей звітності, аби вони були більш зрозумілі та доречні, деталізовані;
- зміст події, що відбулася після дати балансу та оцінку їхнього впливу на фінансові результати або обґрунтування його відсутності чи неможливості такої оцінки. Також наводиться інформація про події після дати балансу, які не потребують коригування фінансової звітності.

В формах річної фінансової звітності міститься вся необхідна інформація, яка дає керівникам можливість своєчасно приймати ефективні управлінські рішення щодо подальшого розвитку підприємства в сучасних ринкових умовах.

3.3. Аудиту достовірності обліку розрахунків за товарними операціями ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Розглядаючи, будь-яку ситуацію, яка виникає на ТОВ «Вознесенський коньячний завод», аудитор має здійснити аналіз розрахунків за товарними операціями. При цьому слід використати деякі індикатори.

До основних таких індикаторів, які характеризують розрахунки за товарними операціями на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» слід віднести:

- оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості. Даний показник розраховується шляхом відношення чистого доходу (виручки) від реалізації до середньорічної величини заборгованості дебіторів (кредиторам);

- період погашення дебіторської та кредиторської заборгованості. Даний показник розраховується шляхом відношення кількості днів у календарі до коефіцієнту оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості;

- середній період інкасації дебіторської та кредиторської заборгованості. Даний показник розраховується шляхом відношення середньорічної величини заборгованості дебіторів (кредиторів) до величини обороту за день, який стосується реалізованої продукції (придбання) у конкретному періоді;

- коефіцієнт простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості. Даний показник розраховується шляхом відношення величини дебіторської або кредиторської заборгованості, яку не було оплачено у встановлені терміни до загальної величини заборгованості дебіторів (кредиторів);

- процентна величина заборгованості дебіторів (кредиторів) в загальному обсязі поточних активів. Даний показник розраховується шляхом відношення величини заборгованості до суми оборотних активів підприємства;

- ефект, отриманий від інвестування засобів у дебіторську заборгованість по розрахунках із покупцем та замовником. Даний показник розраховується шляхом різниці додаткового прибутку, який отримано від зростання об'єму продукції, яку реалізовано шляхом використання кредитних коштів, поточних

витрат, які стосуються організації кредитування та суми прямих фінансових витрат від неповернених боргів;

– коефіцієнт ефективності інвестування засобів у дебіторську заборгованість. Даний показник розраховується шляхом відношення ефекту, який отримано від інвестицій в розрахунки з покупцем та замовником до середньої величини дебіторської заборгованості у визначені терміни.

Процес планування як початковий етап проведення аудиту діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод», включає розробку загального плану з визначенням обсягу, графіків і строків проведення перевірки, а також аудиторської програми, яка конкретизує обсяг, види та послідовність аудиторських процедур, необхідних для формування об'єктивної і обґрунтованої думки про досліджені факти господарського життя, достовірність показників бухгалтерської звітності клієнта.

Метою планування аудиту є зосередження уваги аудитора на найважливіших напрямках перевірки, проблемах, які слід вивчити глибше.

Планування аудиту допомагає належним чином організувати роботу аудитора, здійснювати нагляд за роботою асистентів, які беруть участь у перевірці, координувати роботу інших аудиторів і фахівців інших професій.

Аудит можна розглядати як технологічний процес, у якому необхідні аудиторські процедури здійснюються в установленому порядку і реалізуються за допомогою сукупності організаційних, методичних і технічних методів, способів та прийомів.

Процес аудиторської перевірки ТОВ «Вознесенський коньячний завод» доречно поділити на п'ять основних етапів: підготовчий, проміжний, фізична перевірка, аудит управлінської діяльності, завершальний.

Основною і найбільш важливою, відповідальною й працемісткою частиною роботи аудитора є отримання аудиторських доказів за предметом перевірки (розрахунків за товарними операціями).

Для досягнення мети аудиту аудитор повинен зібрати інформацію – аудиторські докази, які допоможуть йому обґрунтувати свою думку щодо

об'єкту перевірки.

Кількість доказів визначається поняттям достатності з точки зору обґрунтувати висновок на підставі вибіркового дослідження. Аудитор повинен отримати таку кількість аудиторських доказів, котра б забезпечила спроможність зробити необхідні висновки, при використанні яких буде підготовлено аудиторський висновок.

Якість отриманих аудиторських доказів характеризується їх достовірністю та релевантністю (доречністю).

Достовірність аудиторських доказів залежить від джерела їх отримання, а також характеру. Визначаючи аудиторські процедури для збору інформації, аудитори повинні прагнути отримати найбільш доказову інформацію.

Характер та обсяг доказів, які треба отримати, залежать від оцінки властивого ризику та ризику контролю. Чим вища оцінка властивого ризику й ризику контролю, тим більше аудиторських доказів слід одержати та з більш переконливих джерел. Чим нижча оцінка рівня властивого ризику та ризику контролю, то менше значення мають процедури по суті у формуванні висновків про результати дослідження.

В умовах високого властивого ризику та ризику контролю потрібно більше достовірних свідчень – тих, до яких вище рівень довіри. В умовах низького властивого ризику та ризику контролю аудитор може довіряти внутрішнім свідченням (документам, що знаходяться у клієнта).

При підготовці аудиторських доказів аудитор, як правило, не вивчає всю наявну інформацію, а визначає основні елементи, що характеризують стан об'єкта, який перевіряється. Цим він відрізняється від ревізора. Отримані аудитором дані дозволяють робити висновки про стан об'єкта перевірки з допустимою величиною ризику відносно повноти підтвердження достовірності даних.

За результатами аудиторської перевірки складається аудиторський висновок та інша документація, що передається керівнику ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК

про фінансову звітність товариства з обмеженою відповідальністю

«Вознесенський коньячний завод»

станом на 31.12.2021 року

Основні відомості про аудитора:

Незалежний аудитор Годованець К.Р. Свідоцтво № **1703** про внесення до реєстру аудиторських фірм та аудиторів, які одноособово надають аудиторські послуги, видане за рішенням № 703 Аудиторської палати України.

Аудитор Годованець К.Р. сертифікат серія А № **281703**, виданий Рішенням Аудиторської палати України за № 703 від 15.11.2020 року. Термін дії сертифікату до 15 листопада 2025 року.

Місце проживання: м. Одеса, вул. Торгова, 83.

Телефон: (048) 745-15-28

Дата видачі аудиторського висновку: 25 травня 2023 року.

Основні відомості про товариство:

Повне найменування: товариство з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод»;

Код за ЄДРПОУ: 404044385;

Місцезнаходження: 56541, Миколаївська обл., с. Бузьке, вул. Зеленогаївська, буд. 2, тел. (066) 516-76-71;

Дата реєстрації: 06 квітня 2016 року, номер запису: 15211020000001937;

Основні види діяльності за КВЕД:

11.01 Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв

10.32 Виробництво фруктових і овочевих соків

11.02 Виробництво виноградних вин

11.03 Виробництво сидру та інших плодово-ягідних вин

11.04 Виробництво інших недистильованих напоїв із зброджуваних продуктів

46.34 Оптова торгівля напоями

46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

47.25 Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах

49.41 Вантажний автомобільний транспорт

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

Основні відомості про умови договору на проведення аудиту:

- договір на проведення аудиту № 19 від 25 квітня 2023 року;
- дата початку проведення аудиту – 1 травня 2023 року;
- дата закінчення проведення аудиту – 24 травня 2023 року.

Перелік перевіреної фінансової інформації:

З метою рішення встановлених завдань, аудитором перевірена наступна документація товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесеньський коньячний завод»:

- Установчі документи;
- Первинні фінансові та бухгалтерські (податкові) документи за 2021 рік;
- Головна та касова книги за 2021 рік;
- Фінансова (податкова) звітність за 2021 рік;
- Регістри синтетичного та аналітичного обліку;
- Накази та угоди.

Аудиторська перевірка проводилась за період з 01.01.2021 р. до 31.12.2021р. вибірково (розрахунки за товарними операціями) з використанням методів документальної перевірки, співставлення й оцінки, тестування доказів, які підтверджують суми та розкриття інформації у фінансових звітах, включає оцінювання застосованих принципів бухгалтерського обліку та суттєвих облікових оцінок, здійснених управлінським персоналом, а також оцінювання надання звітів у цілому.

Відповідальність стосовно достовірності наданої до перевірки звітності та документації несе керівництво товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод», а саме:

- Керівник: Самойлов Андрій Михайлович.
- Головний бухгалтер: Чеканова Альона Валеріївна.

Обсяг аудиторської перевірки:

Мною, незалежним аудитором Годованець К.Р., проведена перевірка у відповідності з вимогами Законів України «Про господарські товариства», «Про цінні папери та фондову біржу», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про аудиторську діяльність», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Міжнародних стандартів АПУ № 122 від 18.04.2003 року, Положення про подання річного звіту закритими акціонерними товариствами до ДКЦПФР, затверджене рішенням ДКЦПФР 03.06.2003 року за № 227 та зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25.06.2003 року за № 515/7836, Рішення ДКЦПФР України від 17.11.2004 року № 485 «Про схвалення методичних рекомендацій щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств», Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інших законодавчих та нормативних актів. Висновок сформований у відповідності:

– до вимог до аудиторського висновку, який подається до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при реєстрації інформації та випуску цінних паперів, а також при поданні регулярної інформації акціонерними товариствами-емітентами облігацій (крім комерційних банків), затверджених рішенням ДКЦПФР від 25.01.2001 року № 5 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 15 лютого 2001 року за № 139/5330 зі змінами і доповненнями (для акціонерних товариств);

– до вимог Міжнародних стандартів аудиту №700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність» та № 800 «Аудиторський висновок при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення». Ці стандарти зобов'язують аудиторів планувати і здійснювати аудиторську перевірку так, щоб

одержати обґрунтовану впевненість у тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Розмір суттєвості помилки (невідповідності даних обліку товариства даним його звітності) у відповідності з вимогами національного нормативу аудиту № 11 «Суттєвість та її взаємозв'язок з ризиками аудиторської перевірки» прийнято у розмірі 1,0 тис. грн.

м. Одеса

«25» травня 2023 року

Аудиторський висновок
про достовірність інформації щодо відображення в обліку інформації
про стан розрахунків за товарними операціями
станом на 31.12.2021 року

Аудитором перевірено та проаналізовано надану підприємством фінансову інформацію щодо розрахунків за товарними операціями до встановлених нормативів, зокрема національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

На підставі отриманих при перевірці даних, констатуємо:

– з метою забезпечення єдиних принципів і процедур щодо відображення поточних господарських операцій в обліку та складанні фінансової звітності, Наказом керівника затверджено облікову політику товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод». Проведений аудиторами аналіз принципів побудови, методів і процедур застосування облікової політики свідчить про те, що облікова політика товариства, в цілому, відповідає всім вимогам НП(С)БО, чинного законодавства України до складання фінансової звітності;

– бухгалтерський облік у товаристві ведеться в автоматизованій формі обліку з використанням програмного забезпечення;

– співставленням даних первинних документів із записами на рахунках синтетичного та аналітичного обліку, Головною книгою і даними бухгалтерського балансу суттєвих розбіжностей не виявлено.

Перевірка операцій розрахунків за товарними операціями показала:

1. Згідно з даними Балансу станом на 31 грудня 2021 року залишки запасів (в тому числі готової продукції) складають 36573,4 тис. грн., сума дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги склала 345,8 тис. грн., сума поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги склала 18544,8 тис. грн.; дані балансу підтверджуються даними Головної книги та аналітичних регістрів.

2. Вартість реалізованої продукції виробленої з власної сировини складає 19 395,1 тис. грн. (відповідно до форми Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції).

3. Згідно з даними форми Звіт про фінансові результати Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2021 року становить 20 945,9 тис. грн.

4. Результати інвентаризації залишків готової продукції на складах, сум дебіторської та кредиторської заборгованості мають документальне підтвердження.

5. Операції розрахунків за товарними операціями в обліку та звітності відображені вірно.

6. Відповідно до вимог Положення про облікову політику, методом списання готової продукції є методи і норми передбачені чинним законодавством, що відповідає нормам Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

Вважаю, що проведена аудиторська перевірка надає обґрунтовану підставу для висловлення думки.

На мою думку, ведення бухгалтерського обліку, класифікація та оцінка розрахунків за товарними операціями товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод» станом на 31.12.2021 року відповідає Міжнародним стандартам аудиту, справедлива та достовірна.

Висновок:

Мною, незалежним аудитором Годованець К.Р., проведено аудиторську перевірку у відповідності з вимогами та положеннями Закону України «Про аудиторську діяльність» та Міжнародними стандартами аудиту. Ці стандарти зобов'язують аудитора планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансова інформація не містить суттєвих викривлень. Аудит включає перевірку шляхом тестування доказів, які підтверджують суми й розкриття інформації у фінансових звітах товариства.

Аудиторська перевірка також включає оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку, здійснених управлінським персоналом, а також оцінку загального подання фінансових звітів.

Вважаю, що проведена мною аудиторська перевірка забезпечує обґрунтовану підставу для висловлення думки.

На мою думку, за результатами співставлення даних фінансової звітності з даними бухгалтерського обліку суттєвих відхилень не виявлено, перевірена фінансова інформація ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відображена справедливо та достовірно, відповідає нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні.

Оскільки аудитор не приймав участь у проведенні фактичної інвентаризації активів та зобов'язань товариства, вважаю за можливе надати умовно-позитивний аудиторський висновок щодо діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод».

Валюту балансу товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод» станом на звітну дату у сумі 50 183,2 тис. грн. підтверджую.

Незалежний аудитор

Годованець К.Р.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Облік товарних операцій спрямовується на відображення реальних даних щодо зазначених операцій. Проте, він не є єдиним ефективним інструментом підтримки управлінських рішень, вибору стратегій управління товарними операціями, зміни маркетингових стратегій тощо.

З метою підвищення рівня інформативності даних бухгалтерського обліку щодо товарних операцій використовують інструменти аналізу товарних операцій. Аналіз дозволяє встановити фактори, що сприяють зростанню ефективності товарних операцій та виявити чинники, що гальмують їх результативність.

За допомогою аналітичної функції забезпечується виявлення прихованих фактів в процесах перебігу товарних операцій, а також здійснюється виявлення резервів нарощування обсягів та кількості товарних операцій на підприємства. Аналіз використовується для дослідження маркетингової стратегії підприємства, вивчення каналі збуту, оцінки їх ефективності та пошуку нових способів реалізації товарів і ринків збуту.

Системність інформаційного забезпечення управління товарними операціями підприємств досягається за рахунок використання контрольної функції. Основна її цільова установка – це підтвердження даних, що сформовані за результатами реалізації облікових інструментів.

Підтвердження достовірності даних щодо товарних операцій, які представлені в системі бухгалтерського обліку, забезпечує підвищення ступеня довіри до них.

Виявлення фактів порушень в обліку товарних операцій забезпечує можливість проведення коригувальних дій та відновлення достовірності інформації, що використовується при формуванні стратегії й тактики діяльності підприємства в цілому.

Облік, контроль і аналіз товарних операцій на підприємстві виступають функціями управління, які дозволяють зібрати інформацію, забезпечити її точність та достовірність, підтвердити дані та подати їх у формі, зручній та

необхідній для використання в рамках реалізації управлінських функцій та формування рішень щодо напрямків розвитку підприємства.

Проте, на основі проведених теоретичних досліджень, можна дійти висновку, що питання обліку та аудиту розрахунків за товарними операціями недостатньо досліджені. Існуючі розробки не відображають у повному обсязі галузеві особливості відображення розрахунків за товарними операціями на підприємствах торгівлі. Додаткових розробок вимагає методика обліку розрахунків в частині рахунків бухгалтерського обліку, оцінки теперішньої вартості дебіторської та кредиторської заборгованостей та відображення її в обліку, розрахунок ефективності надання знижок та відображення їх в обліку, інші важливі питання.

Існує значна кількість нормативно-правових актів, що регламентують процес обліку та аналізу товарних операцій підприємств. Сюди відносяться Цивільний кодекс України, Податковий кодекс України, Національні стандарти бухгалтерського обліку, Закони Верховної Ради тощо.

До негативних моментів відноситься значна кількість нормативно-правових актів, норми яких постійно змінюються. Це погіршує якість роботи бухгалтерів за напрямком обліку товарних операцій.

Оптимальним рішенням була б систематизація юридичних норм у цій сфері у єдиний нормативно-правовий акт. Загалом вітчизняна система бухгалтерського обліку товарних операцій рухається в напрямку споріднення з міжнародною системою, а тому більшість норм у національних та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку є ідентичними.

Отже, в результаті проведеного дослідження, вважаємо за необхідне створити на досліджуваному підприємстві відділ внутрішнього контролю та аналізу на підприємстві.

Аналіз являється одним із ефективних засобів контролю, його виконання набуває особливого значення в інфляційні періоди розвитку, а саме тоді, коли іммобілізацію власних фінансових ресурсів слід розглядати як негативний та невігідний момент. Тобто, мова йде про те, що слід провести моніторинг

заборгованості та своєчасно сформувавши претензію, щодо того як виникають борги та спробувати попередити їх виникнення у майбутніх періодах.

Ще одним заходом щодо ефективності управління розрахунків за товарними операціями є формування політики управління дебіторською та кредиторською заборгованостями:

- аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства у попередньому періоді;
- визначення складу кредиторської заборгованості підприємства у майбутньому періоді;
- формування принципів кредитної політики щодо покупців продукції;
- моніторинг рахунків дебіторської заборгованості;
- побудова ефективних схем контролю за рухом та своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості (АВС – аналіз);
- повернення простроченої дебіторської заборгованості (наприклад, застосування методів її рефінансування, тобто прискорене переведення дебіторської заборгованості у форми найбільш ліквідних оборотних активів підприємства: грошові кошти та короткострокові фінансові інвестиції (факторинг, форфейтинг, облік векселів отриманих);
- встановлення періодичності виплат за окремими видами кредиторської заборгованості;
- забезпечення контролю за своєчасністю нарахування та виплати коштів окремих видів кредиторської заборгованості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудиторська діяльність в Україні: Нормативна база/ укл. Роїна О. М. Київ: КНТ, 2006. 246 с.
2. Аудит: учебное пособие / под ред. к.э.н., доц. Майданевича П.Н., к.э.н. асс. Волошиной Е.И. Симферополь: ЧП «ПП Феникс», 2008. 700 с.
3. Аудит: підручник / Бутинець Ф.Ф. та інші. 2-ге вид., перер. і доповн. Житомир: ПП «Рута», 2012. 672 с.
4. Баранова А. О., Наумова Т.А., Кашперська А.І. Аудит: навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2017. 299 с.
5. Бруханський Р. Ф., Скирпан О. П. Бухгалтерський облік: навч. посіб. ТНЕУ, 2014. 444 с.
6. Бруханський Р. Ф., Железняк Н. В., Хомин І. П. Фінансово-облікова проблематика відтворення потенціалу сільськогосподарських підприємств: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 452 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2016. 832с.
8. Бухгалтерський облік у галузях економіки: навч. посіб. / Сук Л. К. та ін. К.: Каравела, 2008. 208 с.
9. Бухгалтерський облік у галузях економіки: підручник / Захожай В. Б. та ін. К.: МАУП, 2005. 968 с.
10. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб. / Хом'як Р.Л. та ін., 2-е вид. Львів: Інтелект-Захід, 2009. 820 с.
11. Верига Ю. А. Облікова політика підприємства: конспект лекцій. Київ: ЦУЛ, 2015. 315 с.
12. Виговська Н.Г. Системний підхід до визначення мети та завдань господарського контролю // Вісник ЖДТУ, 2004. № 4 (30). С. 27-34.
13. Ганусич В.О., Гурська І. В. Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти [Електронний ресурс] // Науковий вісник ужгородського університету. Серія: Економіка. 2016. вип. 1(1). с. 441-445.

URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuues_2016_1\(1\)__75](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuues_2016_1(1)__75). (дата звернення: 04.04.2023).

14. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003р. (зі змінами). URL: Господарський кодекс України | від 16.01.2003 № 436-IV (rada.gov.ua). (дата звернення: 01.03.2023).

15. Гринів Б. В. Економічний аналіз торговельної діяльності: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 392с.

16. Давидов Г.М. Аудит: підручник. Київ: Знання, 2004. 511 с.

17. Дебіторська заборгованість: НП(С)БО 10, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. Законодавство України: [Веб-сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 04.04.2023).

18. Денчук П. Н., Гудзь, Р. В. Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Тернопіль: ТАЙП, 2012. 420 с.

19. Дзюба О. М. Товарні операції підприємства: особливості обліку з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду // Науковий вісник херсонського державного університету. Серія: Економічні науки, 2016. № 17(1). С. 134–137.

20. Дідоренко Т. В., Белова І. М. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками // Сталий розвиток економіки, 2015. № 3. С. 217-220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2015_3_33. (дата звернення: 01.04.2023).

21. Дмитренко А.В., Шовкопляс М. П. Бухгалтерський і податковий облік безнадійної та сумнівної дебіторської заборгованості // Економіка і регіон, 2015. № 1. С. 114-117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2015_1_20. (дата звернення: 01.04.2023).

22. Запаси: НП(С)БО 9, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 15.03.2023).

23. Зобов'язання: НП(С)БО 11, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. Законодавство України: [Веб-сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>. (дата звернення: 04.04.2023).

24. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами).

25. Квач Я.П., Дроздова О.І. Облік руху товарів: нормативно-правові аспекти // Вісник соціально – економічних досліджень, 2015. № 57. Вип. 2. С. 135–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2015_2_18. (дата звернення: 15.03.2023).

26. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: підручник. Київ: Каравела, 2012. 544 с.

27. Легенчук С.Ф., Дударєва К.О. Управління бухгалтерським документооборотом на підприємстві: аналіз основних підходів // Міжнародний бухгалтерський облік, 2013. № 1 (247). С. 43–49.

28. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підручник, 3-тє вид., перероб і допов. Київ: ЦНЛ, 2009. 670 с.

29. Лищенко О. Г., Сердюк Є. М. Управління виробничими запасами: обліково-аналітичне забезпечення [Електронний ресурс] // Ефективна економіка, 2018. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/53.pdf. (дата звернення: 18.03.2023).

30. Макаренко А. П., Пугач К. Д. Удосконалення обліку товарів та пошук інших шляхів їх реалізації [Електронний ресурс] / Ефективна економіка, 2018. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6090>. (дата звернення: 18.03.2023).

31. Матвійчук М.З. Теоретичні аспекти функціонування управлінського обліку на підприємстві // Інноваційна економіка, 2013. № 6. С.299-305.

32. Матюха В. І., Мисака Г. В. Бухгалтерський облік розрахунків підприємства за товарними операціями // Молодий вчений, 2018. № 1(2). С. 933-936. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1%282%29__88. (дата звернення: 04.04.2023).

33. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО №2) «Запаси». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021. (дата звернення: 15.03.2023).

34. Носач Н. М., Кащена Н. Б. Облік реалізації товарів в підприємствах торгівлі// Економіка і суспільство, 2016. Вип. 7, 2016. Ч. 2. С. 921. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/154.pdf 3. (дата звернення: 15.03.2023).

35. Огійчук М.Ф., Новіков І.Т., Рагуліна І.І. Аудит: організація і методика: навч. посіб. Київ: Алерта, 2012. 664 с.

36. Одношев О.О. Шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2016. № 6. С.146-148.

37. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Бутинець Ф.Ф. та ін. Житомир: ЖІТІ, 2001. 576 с.

38. Пантелєєв В.П., Корінько М.Д. Внутрішній аудит: навч. посібник/ за ред. д.е.н., проф. Шевчука В.О. Київ: ДАСОА, 2006. 247 с.

39. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. Законодавство України (зі змінами): [Веб-сайт]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 03.03.2023).

40. Подмешальська Ю. В., Свеженцова А. С. Удосконалення методики аудиту товарів на підприємствах оптової торгівлі // Інвестиції: практика та досвід, 2019. № 4.

41. Полянська О.А., Чабанюк О.М. Кондрич С.В. Управлінський облік товарних запасів: напрями удосконалення методики // Економіка та суспільство, 2018. № 19. URL: <http://economyandsociety.in.ua> (дата звернення: 15.03.2023).

42. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 12.04.2023).

43. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996. (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 01.03.2023).

44. Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства юстиції України № 578/5 від

12.04.2012р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0571-12#Text> (дата звернення: 12.03.2023).

45. Рибалко О. М., Болдуєва О. В. Вдосконалення обліку товарів // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2018. № 3. С. 210– 215.

46. Савченко В. Я. Аудит: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2002. 322 с.

47. Сахарцева, І.І. Теоретико-методологічні аспекти формування програм аудиту: монографія. Київ: Кондор, 2005. 374 с.

48. Свірко С.В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2017. 380 с.

49. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Київський національний економічний Університет, 2011. 578 с.

50. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підруч. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: Алерта, 2018. 926 с.

51. Топоркова О.В. , Євлаш Т. О. Розрахунки з різними дебіторами в обліковому аспекті [Електронний ресурс] // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг, 2011. Вип. 2. С.136-143.

52. Фінансовий контроль, ревізія, аудит : рек. покажч. літ. / уклад. Фисенко І.А.; за ред. Пустова О. Г., Ткаченко Д. В. Миколаїв: МНАУ, 2018. 72 с.

53. Федорченко О. Є. актуальні проблеми управління дебіторською заборгованістю на підприємстві [Електронний ресурс] // Інвестиції: практика та досвід, 2015. № 21. С. 60-63.

54. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003р. (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (дата звернення: 01.03.2023).

55. Шендригоренко М.Т. Товари як об'єкт обліку та внутрішнього аудиту на підприємстві // Економіка та суспільство, 2017. Вип.12. С. 722-726.